

Sandra Lien og Elisabeth Nørgaard

**Rapportering fra krisesentrene
2005**

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, juli 2006
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-????-? Trykt versjon
ISBN 82-537-????-? Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
03.04

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/318

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Sandra Lien og Elisabeth Nørgaard

Rapportering fra krisesentrene 2005

Rapporter 2006/25 • Statistisk sentralbyrå 2006

Med utgangspunkt i samlestatistikken for de 50 krisesentrene i 2005 sto anslagsvis 1 900 personer bak 2 287 krisesenteropphold, 12 var menn. 45 prosent av beboerne hadde til sammen ca. 1 550 barn med på sentrene.

I denne rapporten presenteres beboerstatistikk fra 48 og dagbesøksstatistikk fra 46 av de 50 krisesentrene i landet. Siden ikke alle sentrene har rapportert inn denne statistikken inngår noen færre krisesentre i utvalget enn i samlestatistikken.

Nær halvparten av beboerne hadde utenlandsk opprinnelse

I 2005 hadde 51 prosent av krisesenterbeboerne utenlandsk opprinnelse. Dette er en økning på 3 prosentpoeng fra 2004, og 19 prosentpoeng fra 2001. Nesten en tredjedel av brukerne med utenlandsk bakgrunn ble utsatt for vold av norske menn.

Flere unge blant de utenlandske brukerne

90 prosent av krisesenterbeboerne var under 50 år. De med utenlandsk opprinnelse var yngre enn de med norsk bakgrunn. Halvparten av de utenlandske var under 30 år mot 27 prosent av de norske.

De fleste overgriperne var ektefelle eller samboer

68 prosent av krisesenterbeboerne var enten gift eller levde i samboerskap. Blant disse var flest av de norske samboende (38 prosent), mens de fleste utenlandske var gift (64 prosent). 17 prosent var enslige og 10 prosent var skilt eller separert. Det var som oftest nåværende eller tidligere ektefelle eller samboer som ble oppgitt som overgriper, henholdsvis 78 prosent.

Over halvparten av de utenlandske beboerne hadde språkproblemer

55 prosent av de utenlandske krisesenterbeboerne kunne ikke norsk eller hadde begrenset norskkunnskap. Det var likevel bare 26 prosent av dem med utenlandske bakgrunn som fikk hjelp av tolk i kontakten med krisesentrene.

Beboere med barn har lengre opphold

I utvalget varte et opphold på krisesenteret i gjennomsnitt 22,3 døgn. De utenlandske beboerne bodde i gjennomsnitt nesten dobbelt så lenge på sentrene som de norske, henholdsvis 31,6 mot 18,3 døgn. I tillegg bodde beboere med barn lengre på sentrene enn beboere uten barn. Det var flere kvinner med utenlandsk enn med norsk opprinnelse som hadde med barn på krisesentrene.

Omkring en av tre brukere hadde bodd på eller besøkt sentrene tidligere

66 prosent av beboerne var nye brukere og hadde aldri tidligere vært på dagbesøk eller bodd på et krisesenter før oppholdet i 2005. 69 prosent av dagbrukerne var nye brukere.

Mange er økonomisk avhengig av overgriper

Sammenlignet med kvinner generelt i tilsvarende aldersgruppe står påfallende mange av krisesentrenes beboere utenfor arbeidslivet. Bare 29 prosent av beboerne var i inntektsgivende arbeid mot mellom to og tre ganger så mange blant kvinner generelt. Mange er økonomisk avhengig av for eksempel ektefelle eller samboer, dette gjaldt i noe større grad beboere med utenlandsk bakgrunn. En tredjedel lever av ulike former for trygd, spesielt gjaldt dette de norske krisesenterbeboerne.

Overgriperne

60 prosent av overgriperne hadde norsk opprinnelse. 89 prosent av de norske beboerne ble utsatt for mishandling av norske menn, mens 32 prosent av de utenlandske beboerne oppga norske overgripere. Beboerne oppga at 61 prosent av de norske overgripere av og til eller alltid var ruspåvirket når de utøvde volden, mens dette bare gjaldt for 22 prosent av overgriperne med utenlandsk opprinnelse.

Barn med på krisesentrene

Over halvparten de 1 486 barna som var med beboerne på sentrene var 5 år eller yngre, mens en tredjedel var mellom 6 og 12 år.

Beboere som hadde med barn på sentrene reiste i større grad hjem til overgriper etter oppholdet sammenlignet med dem uten barn, henholdsvis 21 mot 13 prosent.

Beboernes situasjon ved henvendelsen til senteret

De fleste kvinnene som kommer til krisesentrene har vært utsatt for vold over lengre tid. I 2005 oppga kun 6 prosent at de kom på grunn av en engangshendelse. I 30 prosent av tilfellene hadde mishandlingen pågått det siste året. De øvrige beboerne hadde vært utsatt for gjentatt mishandling over flere år.

70 prosent av beboere meldte fra om psykiske skader, mens 34 prosent oppga fysiske skader. 10 prosent sa at de ikke hadde fått noen skader av mishandlingen.

I mindre enn ett av fire tilfeller oppga beboerne at forholdet var anmeldt til politiet. De norske beboerne anmeldte i hovedsak norske overgripere, mens utenlandske beboere i stor grad anmeldte utenlandske overgripere. Nærmere to av tre krisesenterbeboere ønsket ikke å anmelde forholdet. 9 prosent sa imidlertid at de ønsket å anmelde overgrepet, men våget ikke.

Kontakten med krisesenteret

Langt flere av de norske beboerne enn de utenlandske tok selv kontakt med krisesentrene i 2005, henholdsvis 47 mot 25 prosent. For de utenlandske beboerne var det mer vanlig enn for de norske at politiet, familie, venner eller bekjente tok kontakt med sentrene på deres vegne. Få ble henvist til sentrene fra helsesøstre eller familiekontorer, instanser man kunne forvente ville avdekke familievold.

De aller fleste med opphold på krisesentrene hadde vært utsatt for psykisk vold, fysisk vold og/eller trusler. I tillegg oppga 8 prosent barnemishandling og 5 prosent voldtekt som årsak til henvendelsen. 7 prosent av de utenlandske beboerne oppsøkte sentrene på grunn av tvangsgifte, denne gruppen utgjorde 64 personer.

Formidling av andre tjenester

Krisesentrene er ikke behandlingsinstitusjoner, men gir mishandlede kvinner og deres barn fysisk beskyttelse, midlertidig botilbud, omsorg, støtte, rådgivning og formidler hjelp til det ordinære hjelpeapparatet. Bistand i form av støtte og praktisk hjelp ytes i hele 88 prosent av tilfellene. I 41 prosent av tilfellene fulgte krisesenteransatte brukerne til hjelpeapparatet, mange fikk også hjelp til å finne bolig, til flytting og til barnepass.

Krisesentrene formidlet oftest beboerne til tjenester som advokat, sosialkontor, politi og lege, og det var de utenlandske beboerne som i noe større grad ble henvist til disse hjelpeinstansene.

47 prosent av beboerne flyttet inn i egen bolig uten overgriper etter krisesenteroppholdet, mens 22 prosent reiste hjem til overgriperen. De øvrige dro til familie eller venner, til et annet krisesenter eller ble lagt inn på institusjon. De norske beboerne flyttet i noe større grad for seg selv, mens de utenlandske oftere flyttet tilbake til overgriper.

Krisesentrenes dagbrukere

På dagtid kan kvinner, og ved noen krisesenter også menn, få råd i forbindelse med problematiske relasjoner og situasjoner fortrinnsvis knyttet til voldsproblematikk. Mange tidligere brukere kommer for oppfølging og samtaler. Noen deltar i krisesentrenes gruppetilbud der slike finnes. I tillegg bistår en del sentre i forbindelse med barns kontakt med far.

Dagbrukerne skiller seg fra krisesenterbeboerne ved at en høyere andel har norsk opprinnelse, det er flere menn, de er eldre, og færre er gift eller samboende. Det er også flere dagbrukere som hadde barn. Flere dagbrukere enn beboere oppga tidligere partnere som overgripere, men færre oppga fysisk vold som årsak til kontakten med krisesentrene. Dette kan sannsynligvis forklares med at mange av dagbrukerne går til jevnlig samtaler ved sentrene og har kommet ut av voldsrelasjonen. Av samme grunn formidles de i mindre grad enn beboerne til andre hjelpeinstanser. Samtidig oppga noen flere dagbrukere voldtekt og incest som årsak til at de oppsøkte sentrene sammenlignet med beboerne. Dagbrukerne benytter seg i mindre grad av sentrenes egen bistand, men av disse fikk nesten alle bistand i form av samtaler.

Endringer i statistikken fra 2004 og 2005

For andre året på rad ser vi en nedgang i antall opphold av kvinner og av barn på krisesentrene, mens det skjedde en liten økning i antall opphold for menn. Selv om krisesentrene i 2005 tok imot færre beboere, så økte antall overnattingsdøgn for kvinner. Antall dagbesøk økte med 14 prosentpoeng fra 2004 til 2005.

Prosjektstøtte: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Innhold

1. Innledning.....	8
1.1. Formål.....	8
1.2. Om statistikkgrunnlaget.....	8
1.3. Endringer i statistikkføringen i 2005.....	8
1.4. Begrepsavklaringer.....	9
2. Årsstatistikken for krisesentrene i 2005.....	10
2.1. Stor variasjon mellom krisesentrene.....	10
2.2. Samlestatistikk for alle krisesentrene.....	10
2.3. Krisesentrene i utvalget.....	11
2.4. Hvor mange nye krisesenterbrukere?.....	11
2.5. Brukere med norsk og utenlandsk bakgrunn.....	11
3. Kvinner som bor på krisesentrene.....	12
3.1. Beboernes kjønn, alder og sivilstand.....	12
3.2. Beboernes opprinnelse og språkforståelse.....	12
3.3. Tilknytning til arbeidslivet.....	13
4. Overgriperne.....	14
4.1. Beboernes relasjon til overgriperne.....	14
4.2. Overgripernes kjønn og alder.....	14
4.3. Overgripernes opprinnelse.....	15
4.4. Overgripernes tilstand ved mishandling.....	15
5. Barn med mor på krisesentrene.....	16
5.1. Antall barn som var med på sentrene.....	16
5.2. Barnas alder.....	16
5.3. Kvinner med barn bor lengre på sentrene.....	16
5.3. Flere med barn drar hjem til overgriper.....	16
6. Beboernes situasjon ved henvendelsen til krisesentrene.....	17
6.1. Mishandlingens varighet.....	17
6.2. Skader av mishandlingen.....	17
6.3. Anmeldelser.....	18
6.4. Voldsalarm.....	18
7. Kontakten med krisesentrene.....	19
7.1. Hvilke instanser setter beboerne i kontakt med krisesentrene?.....	19
7.2. Hvilke problemstillinger presenterer kvinnene.....	19
7.3. Bistand fra krisesentrene.....	20
7.4. Hvilke instanser henvises beboerne til?.....	21
7.5. Hvor lenge varer oppholdene på sentrene?.....	21
7.6. Hvor drar beboerne etter krisesenteroppholdet?.....	21
8. Dagbrukerne.....	23
8.1. Krisesentrenes tilbud på dagtid.....	23
8.2. Omfanget av dagbrukere.....	23
8.3. De viktigste forskjellene mellom dagbrukere og beboere.....	23
Referanser.....	27
Vedlegg	
A. Samlestatistikk 2005.....	28
B. Kommuner som støttet krisesentrene økonomisk i 2005.....	29
C. Beboerskjema 2005.....	31
D. Dagbesøkskjema 2005.....	34
E. Krisesentrene i utvalget.....	36
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter.....	37

Tabellregister

3. Kvinner som bor på krisesentrene

3.1. Beboernes alder ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent.....	12
3.2. Beboernes sivilstand ved første oppholdt etter opprinnelse. 2005 Prosent	12
3.3. Krisesenterbeboernes tilknytning til arbeidslivet ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent	13

4. Overgriperne

4.1. Beboernes relasjon til overgriper ved første opphold etter beboers opprinnelse. 2005 Prosent.....	14
4.2. Overgriperens kjønn ved beboernes første opphold, etter beboernes opprinnelse. 2005 Prosent	14
4.3. Overgriperens alder ved beboernes første opphold, etter beboernes opprinnelse. 2005 Prosent	14
4.4. Overgriperens opprinnelse ved norske og utenlandske beboers første opphold. 2005 Prosent.....	15
4.5. Overgriperens tilstand ved mishandlingen/overgrep etter opprinnelse. Gjelder beboers første opphold i 2005. Prosent	15

5. Barn med mor på krisesentrene

5.1. Beboere som hadde barn med på krisesentrene fordelt på antall barn og beboers opprinnelse. Første opphold. 2005 Prosent	16
5.2. Barnas alder ved første opphold på krisesentrene fordelt på beboernes opprinnelse. 2005 Prosent	16

6. Beboernes situasjon ved henvendelsen til krisesentrene

6.1. Mishandlingen/overgrepenes varighet forut for første krisesenteropphold fordelt på beboers opprinnelse. 2005 Prosent	17
6.2. Beboernes egne vurderinger av skader av mishandlingen ved det enkelte krisesenteropphold fordelt på opprinnelse. 2005 Prosent	17
6.3. Årsaker til at krisesenterbeboerne ikke har anmeldt forholdet fordelt på opprinnelse. 2005 Prosent.....	18

7. Kontakten med krisesentrene

7.1. Instanser som henviste beboerne til krisesentrene ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent.....	19
7.2. Årsakene til beboernes henvendelse på krisesentrene etter opprinnelse. Første opphold i 2005. Prosent	19
7.3. Mottatt bistand fra krisesentrene fordelt på beboers opprinnelse. 2005 Prosent.....	20
7.4. Henvisningsinstanser for beboerne på krisesentrene ved det enkelte opphold fordelt på opprinnelse. 2005 Prosent	21
7.5. Hvor beboerne drar etter krisesenteroppholdet fordelt på opprinnelse. Opphold er enhet. 2005 Prosent.....	22

8. Dagbrukerne

8.1. Brukernes alder ved første kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent	24
8.2. Brukernes sivilstand ved første kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent.....	24
8.3. Beboere og dagbrukeres sivilstand ved første kontakt med krisesentrene fordelt på brukernes opprinnelse. 2005 Prosent	24
8.4. Beboere og dagbrukeres relasjon til overgriper ved første kontakt med krisesentrene. 2005 Prosent	25
8.5. Årsakene til at brukerne tok kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere ved første gangs kontakt. 2005 prosent.....	25
8.6. Henvisninger til hjelpeapparatet ved første kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent.....	26
8.7. Bistand fra krisesentrene ved første kontakt fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent	26

Forord

Arbeidet med krisesenterstatistikken for 2005 er utført av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. SSB har overtatt ansvaret for innsamling og bearbeiding av denne statistikken, et arbeid som tidligere har vært utført av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Utarbeidelsen av rapporteringsskjemaene for 2005 har imidlertid NKVTS stått for.

Rapporten omfatter en samlestatistikk for alle de 50 krisesentrene i 2005, samt beboer- og dagbesøkstatistikk for de sentrene som har levert registreringsskjema. Fokus har i hovedsak vært rettet mot statistikken som gjelder opphold ved krisesentrene (beboerstatistikk). Kapittel 8 tar for seg statistikken som gjelder dagbesøk, og det gis en kort redegjørelse for hvilke brukere som benytter dette tilbudet. Det foretas en sammenligning mellom de to brukergruppene der det er mulig. Samlestatistikken omfatter antall telefonhenvendelser til sentrene, overnattingsdøgn, opphold for kvinner og deres barn (for noen senter også menn), antall dagbesøk, antall dagbrukere, antall finansierende kommuner for hvert senter og hvor mange innbyggere det enkelte krisesenter dekker. Samlestatistikken presenteres i sin helhet i vedlegg 1.

Rapporten er lagt opp etter samme mal som tidligere år, og gir så langt det er mulig det samme tallmaterialet som 2004-statistikken. Fremstillingen legger i tillegg stor vekt på å se funnene i forhold til tendensen året før.

Sandra Lien og Elisabeth Nørgaard har utarbeidet rapporten, mens Olaf Espeland Hansen har tilrettelagt tallmaterialet.

1. Innledning

1.1. Formål

Formålet med arbeidet er, på vegne av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, å samle inn data knyttet til krisesentrene og utarbeide en rapport som beskriver resultatene.

En slik statistikk vil kunne relateres til flere andre statistikker SSB er ansvarlig for. Dette gjelder blant annet statistikken for barnevernet og familievernet. I tillegg vil det være relevant å se statistikken for krisesentrene i relasjon til deler av statistikken fra justisområdet. Dette vil særlig være statistikk over anmeldte lovbrudd, offerstatistikken og levekårsundersøkelsen om utsatt-
het for vold.

1.2. Om statistikkgrunnet

I vår fremstilling av beboerne vil personer, det vil si i hovedsak kvinner, bli brukt som enhet når vi presenterer statistikk om brukernes bakgrunn. Derimot brukes opphold som enhet når vi beskriver henvendelsesinstanser og tiltak i forbindelse med oppholdene.

I fremstillingen av dagbesøk blir også personer/kvinner brukt som enhet når vi beskriver brukernes bakgrunn, det samme gjelder også når vi fremstiller henvendelsesinstanser og tiltak. Dette har sammenheng med at krisesentrenes medarbeidere har instruks om kun å fylle ut noen få kategorier på registreringskjemaene ved gjentatte dagbesøk.

I tabellene tas det utgangspunkt i besvarte tilfeller, slik at ubesvarte tilfeller holdes utenfor. Det vil gå frem av hver enkelt tabell hvor mange enheter som er grunnlaget for tabellen, i tillegg vil en fotnote gi informasjon om hvor mange opplysninger de enkelte variablene mangler. Tallgrunnet vil med andre ord variere fra tabell til tabell.

Leseren vil også finne at prosentsummene i enkelte tabeller ikke alltid stemmer med summene av de ulike kategoriene. Det skyldes at ved enkelte spørsmål kan man krysse av for mer enn en kategori, noe som medfører at summene overstiger 100 prosent. Disse sumtalene blir ikke presentert i tabellene.

1.3. Endringer i statistikkføringen i 2005

Statistikkføringen i 2005 skiller seg lite fra det foregående året, som for øvrig var gjenstand for en større omlegging. I hovedsak har skjemaene vært gjennom noen kosmetiske endringer, fått flere supplerende kategorier og det har blitt foretatt noen forenklinger. Bare ett nytt spørsmål er tatt inn i 2005.

Omarbeidingen av skjemaene har gjort dem mer strukturerte, blant annet gjennom at det presiseres hvilke spørsmål som tillater mer enn ett svaralternativ. Avkrysning i noen svarkategorier medfører at man kan hoppe over noen spørsmål, i disse tilfellene er det angitt hvilket spørsmål man skal gå videre til.

I både beboer- og dagbesøkstatistikken er det gjort endringer i rapporteringen av tidligere kontakt med krisesentrene. Det registreres ikke lenger hvor mange tidligere opphold eller besøk brukerne har hatt i statistikkåret. Beboerne skal i 2005 bare oppgi om det aktuelle oppholdet er det første dette året. Dagbrukerne kan i tillegg, utover å oppgi om besøket er det første dette året, krysse av for om de kommer til jevnlig samtaler. En rekke nye svarkategorier er felles for de to skjemaene. Under spørsmålet om sivilstand har kategoriene "Flyttet fra samboer" og "Enke/enkemann" blitt inkludert. Det har også blitt mulig å oppgi "Foreldre" og "Flere overgripere" for å beskrive relasjonen til disse. Som årsak til henvendelsen på krisesenteret skilles det for første gang mellom hvem som har blitt utsatt for incest; bruker selv eller brukers barn. For begge skjemaene er spørsmålet om bruker er gravid nytt.

I beboerskjemaet presiseres det at bare hjemmeboende barn under 20 år skal rapporteres, dette gjelder imidlertid ikke for dagbesøkskjemaet. For øvrig er alderskategoriene for registreringen av hjemmeboende barn ulike i de to skjemaene. Beboere kan fra 2005 også krysse av for "Deltakelse på kurs" når de beskriver sin tilknytning til arbeidslivet, og "Skole" er ny kategori for hvem beboeren ble henvist til krisesenteret fra. I brukerens vurdering av skader av mishandlingen er "Vet ikke"-kategorien innført. Det er videre tatt med en kategori hvor man kan oppgi annen instans enn "Offentlig" i forhold til hvem som har anmeldt forholdet.

Til sist er svaralternativene "Ny/annen bolig" og "Vet ikke" lagt til i spørsmålet om hvor bruker drar etter krisesenteroppholdet.

I dagbesøkskjemaet har spørsmålet om hvilken bistand brukeren har fått fra krisesenteret blitt supplert med kategoriene "Samtale" og "Flyttet inn på krisesenteret".

1.4. Begrepsavklaringer

Krisetelefonhenvendelser

Krisesentrene er bedt om å skille mellom telefonhenvendelser som gjelder kriser og andre telefonhenvendelser i sine registreringer. Med begrepet krisetelefoner forstås henvendelser der kontakten opprettes for første gang mellom en bruker og krisesenteret, eller kontakt fra privatpersoner eller offentlig kontakter på vegne av brukeren. I tillegg blir krisesentrene bedt om å registrere hendelser der nye situasjoner er oppstått, selv om brukeren har vært i kontakt med krisesenteret tidligere.

Dagbrukere og dagbesøk

Personer som henvender seg til krisesentrene på dagtid omtales som dagbrukere. Dette kan både være personer som tidligere har bodd på senteret og personer som aldri har vært i kontakt med et krisesenter tidligere. Med dagbesøk menes brukernes oppmøte på sentrene for å motta råd eller ulike former for oppfølging og/eller bistand fra krisesenteret.

Beboere og opphold

Personer som overnatter på krisesentrene en eller flere netter omtales som beboere. Frem til 2003 har det i statistikken ikke vært skilt mellom antall beboere og antall opphold, og hvert opphold har vært registrert som en ny beboer. I den foreliggende statistikken er det mulig å skille ut førstegangsbrukere og gjengangere, men det er ikke mulig å angi hvor mange ganger en gjenganger har bodd på senteret.

Norske og utenlandske krisesenterbrukere

I krisesentrenes beboer- og dagbesøkskjema finnes et spørsmål om brukerens opprinnelsesland. Svarkategoriene er her norsk og annen opprinnelse. I 2003-statistikken opererte man med mer spesifikke kategorier, men etter anmodning fra Datatilsynet har man gått over til en todeling.

Det har vært vanskelig å komme frem til en entydig forståelse av hvordan krisesentrene bør registrere norske versus utenlandske brukere. Dersom man legger statsborgerskap til grunn, vil mange krisesenterbrukere med innvandrerbakgrunn bli registrert som norske.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), som var ansvarlig for utformingen av skjemaene for 2005, kom sammen med krisesenterorganisasjonene frem til at statsborgerskap ikke skulle

legges til grunn ved registreringen. I retningslinjene for utfylling av registreringsskjema heter det:

"... Brukere fra andre land krysser av i kategorien "Annen opprinnelse". Det gjelder også brukere fra andre skandinaviske land. Når brukere har norsk statsborgerskap, men har annen opprinnelse enn norsk, krysses det fortsatt av i kategorien "Annen opprinnelse" dersom det er grunn til å tro at opprinnelsen spiller en rolle i den situasjonen brukeren er i. Her må medarbeider ved krisesentrene bruke skjønn."

I SSB brukes begrepet "innvandrere" om personer med to utenlandsfødte foreldre. Til innvandrerbefolkningen hører førstegenerasjonsinnvandrere som selv er født i utlandet, og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (også kalt etterkommere). Registreringene av utenlandske brukere ved krisesentrene vil i stor grad overlappe med kategorien "innvandrer" slik det er vanlig å definere dette i SSB.

Den korrekte begrepsbruken i forbindelse med krisesenterbrukernes opprinnelse er henholdsvis "beboere/dagbrukere med norsk opprinnelse" og "beboere/dagbrukere med ikke-norsk opprinnelse". Av praktiske årsaker har vi valgt å bruke begrepene "norsk" eller "utenlandsk opprinnelse" i denne fremstillingen, og i mange tilfeller vil vi bare skrive "norske" eller "utenlandske beboere/dagbrukere".

Overgriper eller voldsutøver

Vi bruker begrepene overgriper eller voldsutøver i vår omtale av de personene som har medvirket til at mennesker søker hjelp på krisesentrene. Dette på tross av at ikke alle brukere har oppgitt å være utsatt for vold eller seksuelle overgrep.

2. Årsstatistikken for krisesentrene i 2005

2.1. Stor variasjon mellom krisesentrene

Krisesentrene skal inngå som et viktig lavterskeltilbud og supplement for voldsutsatte kvinner og deres barn, og være et viktig ledd i samfunnets tilbud om akutt-hjelp. I Norge finnes det 50 krisesentre, og minst ett krisesenter er lokalisert i hvert av landets fylker. Vest-Finnmark krisesenter består av to avdelinger (Alta og Hammerfest), og statistikken er felles for de to virksomhetene.

Krisesentrene mottar økonomisk støtte fra både kommunene og staten. Sentrene søker sin vertskommune samt eventuelt andre samarbeidskommuner om økonomisk støtte, mens staten bevilger fire ganger beløpet som kommunene bidrar med. 45 av de 50 krisesentrene finansieres av mer enn en kommune, og totalt bidrar 384 kommuner (89 prosent av landets kommuner).¹

I fremstillingen av krisesenterstatistikken for 2005 presenteres beboerstatistikk fra 48 krisesentre og dagbesøkstatistikk fra 46 krisesentre.² Krisesentrene har i tillegg levert en samlestatistikk som benyttes for å beskrive bruken av krisesentrene på landsbasis. Pågangen av brukere dette året har variert fra senter til senter. Legges samlestatistikken til grunn varierte antall krisetelefonhenvendelser mellom sentrene fra 8 til 1 424, antall opphold av kvinner fra ett til 305 og antall dagbesøk fra 2 til 1 592. Det er her sett bort i fra senter som mangler noen av disse opplysningene.

2.2. Samlestatistikk for alle krisesentrene

Antall brukere av krisesentrene har endret seg lite siden 1986. Årlig har det blitt registrert omkring 2 500 opphold av kvinner og 1 800 opphold av barn på krisesentrene, noen år noen flere, andre år noen færre. I 2005 er det registrert 2 287 opphold av kvinner og 1 753 opphold av barn på krisesentrene. For andre året på rad ser vi en nedgang i antall opphold for både kvinner og barn. Derimot har det skjedd en liten økning i antall opphold blant menn, fra 7 i 2004 til 13 i

2005. Mannlige beboere på krisesentre er med andre ord fortsatt en marginal gruppe.

Selv om det har vært en nedgangen i antall opphold av kvinner, har antall overnatningsdøgn for samme gruppe økt. Fra 47 547 overnatningsdøgn i 2004 til 52 004 døgn i 2005, noe som representerer en økning på 9 prosentpoeng. Sammenlignet med 2004 har det derimot skjedd en nedgang i antall overnatningsdøgn for barn.

Registreringen av telefonhenvendelser, opphold og dagbesøk vitner om store variasjoner i aktivitetsnivået ved krisesentrene. I tillegg til oppholdene ble det i 2005 registrert 12 528 krisetelefonhenvendelser og 7 550 dagbesøk.³ Samlestatistikken viser at antall opphold for kvinner varierte mellom de ulike sentrene fra ett⁴ til 305, og dagbesøk fra to⁴ til 1 592 dette året. 9 krisesentre hadde 15 eller færre opphold for kvinner. Typisk for disse sentrene er deres lokalisering i tynt befolkede områder.

Krisetelefonhenvendelser

Krisesentrene har retningslinjer om at de skal skille mellom krisetelefoner og andre typer telefonhenvendelser. I 2005 unnlot likevel noen krisesentre å differensiere mellom ulike typer av telefonhenvendelser. Fem av krisesentrene registrerte ikke antall krisetelefonhenvendelser, og kom derfor ikke med i statistikken. Antallet krisetelefonhenvendelser på landsbasis vil derfor være noe høyere enn de registrerte 12 528. Fire av de fem sentrene rapporterte imidlertid inn antall telefonhenvendelser. Seks krisesentre registrerte bare antall krisesenterhenvendelser og ikke andre telefonhenvendelser.

Dagbrukere og dagbesøk

Krisesentrene mottok i alt 7 550 dagbesøk i 2005, en økning på nesten 1 000 besøk i forhold til 2004. Ett krisesenter registrerte kun dagbesøk og ikke dagbrukere, mens to krisesentre verken registrerte dagbesøk eller dagbrukere.

¹ Vedlegg 2 gir en oversikt over kommunene som støttet krisesentrene økonomisk i 2005. I tillegg til de 384 kommunene bidrar en finsk kommune. 3 kommuner er med å finansiere 2 ulike krisesenter.

² Registreringsskjemaene presenteres i vedlegg 3 og 4.

³ Landsomfattende krisesenterstatistikk for 2005 er presentert i vedlegg 1.

⁴ Krisesentrene som ikke har rapportert noen opphold eller dagbesøk er holdt utenfor. Det skyldes trolig feil eller mangelfull rapportering.

Beboere og opphold

Med utgangspunkt i tallene fra de 48 (av de 50) krisesentrene med brukere i 2005, kan vi beregne at bak de 2 287 krisesenteroppholdene for kvinner står det på landsbasis 1 900 personer. Da har vi gått ut fra en like stor andel av oppholdene ved alle sentrene som i utvalget var gjentatte opphold dette året (17 prosent).

2.3. Krisesentrene i utvalget

Krisesentrene i utvalget

Datagrunnlaget for denne rapporten gjelder beboerstatistikk fra 48 og dagbesøkstatistikk fra 46 krisesentre.⁵ Samlestatistikken indikerer imidlertid at de krisesentrene som ikke inngår i utvalget hadde få brukere, med unntak av Bergen som trolig har et betydelig antall besøkende på dagtid.

Utvalgets representativitet

Oppholdsstatistikken fra de 48 krisesentrene i utvalget viser at sentrene i gjennomsnitt hadde 47 opphold av kvinner i 2005, det tilsvarende gjennomsnittet for de 50 sentrene på landsbasis var 46 opphold av kvinner. Vi har med andre ord en underrepresentasjon av opphold for kvinner i utvalget.

De 46 krisesentrene som sendte inn dagbesøkstatistikk, hadde til sammen 7 139 besøk på dagtid. Det betyr et besøksgjennomsnitt på 155 for krisesentrene i vårt utvalg i 2005, mot 161 besøk i gjennomsnitt for landet som helhet.⁶

I tillegg til at flere senter har rapportert inn samlestatistikk og skjema-statistikk, kan under-representasjonen i utvalget forklares med at brukerne kan reservere seg mot skjema-registreringen. I slike tilfeller skal sentrene likevel registrere disse oppholdene eller besøkene i samlestatistikken.

2.4. Hvor mange nye krisesenterbrukere?

Beboere

I 2005 står 1 879 personer bak de 2 270 krisesenteroppholdene i utvalget, av disse er 1 863 kvinner, 12 er menn, mens for 4 beboere er ikke kjønn oppgitt. 380 av oppholdene var gjentatte opphold dette kalenderåret, og bak disse står 331 beboere. Omregnet i prosenter utgjør 17 prosent av oppholdene gjentatte opphold, disse har bodd to eller flere ganger på krisesentrene i 2005. Datamaterialet kan ikke angi eksakt hvor mange opphold disse beboerne står bak.

34 prosent av beboerne som overnattet på krisesentrene for første gang i 2005 hadde også tidligere vært beboere eller på dagbesøk (632 beboere) på et krisesenter. Av disse hadde 271 vært på dagbesøk ved

samme senter i 2005, 25 hadde vært på dagbesøk ved et annet senter, 331 hadde bodd på samme senter før 2005 og 127 hadde bodd på et annet senter før 2005. 604 av beboerne som var på sitt første opphold i 2005 oppga at de tidligere hadde hatt telefonkontakt med dette eller et annet krisesenter. Av disse hadde 583 vært i telefonkontakt med det samme senteret, mens 53 hadde vært i telefonkontakt med et annet senter.

77 prosent hadde aldri tidligere bodd på et krisesenter før de overnattet for første gang i 2005 (1 446 beboere). Inkluderer vi de som ikke hadde vært på dagbesøk, var 66 prosent av beboerne i 2005 nye brukere (1 247 personer). Sammenlignet med 2004 viser andelen at det i 2005 er færre som oppga at de aldri tidligere hadde vært brukere av krisesentrene.

Dagbrukere

2 254 personer kom på 7 139 dagbesøk til de 46 sentrene i utvalget i 2005, og i gjennomsnitt besøkte dagbrukerne sentrene 3,2 ganger i løpet av året. 69 prosent av dagbrukerne hadde sin første kontakt med krisesentrene i 2005 (1 566 personer), dette er en økning sammenlignet med 2004.

31 prosent av dagbrukerne hadde også tidligere vært brukere av det samme eller et annet krisesenter før første dagbesøk i 2005 (688 dagbrukere). Av disse hadde 380 vært på dagbesøk på samme senter før 2005, 20 hadde vært dagbruker ved et annet senter tidligere, 454 hadde vært beboer på samme senter før 2005 og 62 hadde bodd på et annet senter tidligere. 1 152 av dagbrukerne som var på sitt første dagbesøk i 2005, oppga å ha hatt telefonkontakt med et krisesenter på et tidligere tidspunkt. 1 140 hadde vært i kontakt med det samme senteret som de senere besøkte, mens 46 hadde vært i kontakt med et annet senter.

Tallene gir en indikasjon på hvor omfattende arbeidet med den enkelte krisesenterbruker er. Mange fortsetter å komme til samtaler etter opphold på sentrene eller etter at kontakt er etablert gjennom dagbesøk.

2.5. Brukere med norsk og utenlandsk bakgrunn

Tallmaterialet viser for flere av variablene forskjeller mellom brukere av norsk og utenlandsk opprinnelse. I fremstillingen av statistikken har vi derfor valgt å skille brukerne etter kategoriene "norske" og "utenlandsk opprinnelse".

I 2001 ble det registrert at 32 prosent av oppholdene ved krisesentrene gjaldt utenlandske beboere, mot 68 prosent norske. Tilsvarende tall for 2003 og 2004 viser at henholdsvis 45 og 48 prosent av oppholdene gjaldt utenlandske kvinner. I 2005 var andelen ytterligere utjevnet, men med en liten overvekt av oppholdene gjaldt utenlandske beboere (52 mot 48 prosent).

⁵ Vedlegg 5 gir en oversikt over hvilke krisesenter som er med i utvalget (samlestatistikken).

⁶ I beregningen av gjennomsnittet for landet er de 3 krisesentrene som ikke har gjort registreringer på dagbesøk holdt utenfor.

3. Kvinner som bor på krisesentrene

3.1. Beboernes kjønn, alder og sivilstand

Krisesentrene er primært et tilbud til mishandlede kvinner. De fleste sentrene har holdt fast ved kvinner og deres barn som målgruppe, og tar følgelig ikke imot menn til overnatting. Mange krisesentre er likevel åpne for å gi råd til menn over telefon. I 2005 finner vi 9 krisesentre med både kvinner og menn som brukere, men totalt har bare 12 menn vært beboere. Disse mennene står bak 13 opphold. Krisesentrene i Nord-Østerdal og Vest-Agder har hver 3 opphold av menn, mens de øvrige 7 krisesentrene bare har registrert ett opphold hver av menn.

Grunnet det lave antallet mannlige beboere, vil ikke fremstillingen skille ut menn som egen kategori. I deler av analysen blir begrepet kvinner brukt om alle de 1879 beboerne, dette er bare gjort for å forenkle fremstillingen.

Nesten tre av fire krisesenterbeboere var under 40 år i 2005. Kun 10 prosent var 50 år eller eldre, mens 2 prosent var under 18 år.

Beboere med utenlandsk opprinnelse er yngre enn beboere med norsk bakgrunn. Nærmere dobbelt så mange av beboerne med utenlands opprinnelse var under 30 år, sammenlignet med norske. Tilsvarende var 41 prosent av kvinnene med norsk bakgrunn 40 år eller eldre mot kun 16 prosent av de utenlandske. Beboernes alderssammensetning er identisk med beboerne i 2004.

Tabell 3.1. Beboernes alder ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent¹

Alder	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Under 18 år	2	2	2
18-29 år	38	25	49
30-39 år	32	31	33
40-49 år	19	25	13
50-59 år	8	12	3
Over 60 år	2	4	0,1
Antall svar (N)	1 815	886	929

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 27 ukjent alder, og 38 ukjent opprinnelse. En beboer manglet begge opplysningene.

Tabell 3.2. Beboernes sivilstand ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent¹

Sivilstand	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Enslig	17	19	15
Samboende	22	38	7
Gift	46	28	64
Separert	6	4	8
Skilt	4	5	4
Flyttet fra samboer	3	5	1
Enke/enkemann	0,4	0,3	1
Annet	1	1	1
Antall svar (N)	1 822	888	934

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 23 ukjent sivilstand, og 38 ukjent opprinnelse. 4 beboere manglet begge opplysningene.

Totalt var nær halvparten av beboerne gift, drøyt en av fem var samboende og knapt en av fem var enslig. Kvinner med utenlandsk opprinnelse var oftere gift, mens fortrinnsvis flere av de norske beboerne levde i samboerskap. Slår vi sammen kategoriene "Samboende" og "Gift" så kom 66 prosent av de norske krisesenterbeboerne fra et parforhold, mot 71 prosent av de med utenlandsk opprinnelse. Flere av kvinnene med norsk bakgrunn enn med utenlandsk hadde status som enslig, 19 mot 15 prosent. Denne forskjellen er noe mindre enn for tidligere år.

Voldsutsatte kvinner kan befinne seg i en særlig sårbar situasjon dersom de er gravide, da overgrep som rettes mot dem selv også setter barnet de bærer i fare. Spørsmålet om bruker var gravid ble for første gang stilt i 2005, og 6 prosent av beboerne oppga at de var gravide den første gangen de oppsøkte et krisesenter i 2005 (106 kvinner). Dette gjaldt en noe høyere andel av de utenlandske beboerne enn de norske, henholdsvis 8 mot 4 prosent.

3.2. Beboernes opprinnelse og språkforståelse

I 2005 var det omtrent like mange krisesenterbeboere med norsk som med utenlands opprinnelse, henholdsvis 49 mot 51 prosent. Det har vist seg at brukere med utenlandsk opprinnelse, spesielt de som kommer fra ikke-vestlige kulturer, har behov for mer omfattende

bistand fra krisesentrene og hjelpeapparatet ellers (Jonassen og Eidheim, 2001; Nilsen og Prøis, 2002).

I utvalget på 48 krisesentre varierte andelen beboere med utenlandsk opprinnelse på de enkelte sentrene fra 11 til 85 prosent, og antall utenlandske beboere varierte fra 1 til 188 personer. 23 av utvalgets 48 senter hadde i 2005 under 10 beboere med utenlandsk opprinnelse (48 prosent). Dette gjaldt de fleste av krisesentrene i de tre nordligste fylkene, og noen krisesentre på Vestlandet. I tynt befolkede områder i Sørøst-Norge var det også enkelte senter med få utenlandske beboere.

17 prosent av beboerne med utenlandsk opprinnelse (946 personer i utvalget oppga utenlandsk opprinnelse) snakket ikke norsk, mens 38 prosent snakket litt norsk. De øvrige snakket godt eller perfekt norsk. 26 prosent av de med utenlandsk opprinnelse fikk bruke tolk, mens 13 prosent ville hatt behov for tolk i forbindelse med krisesenteroppholdet uten at dette ble benyttet.

3.3. Tilknytning til arbeidslivet

Tidligere brukerundersøkelser av krisesentrene har vist tegn på at deres brukere, i større grad enn for kvinner generelt, har vært økonomisk avhengig av andre (Jonassen, 1989). Tabell 3.3 gir en oversikt over krisesenterbeboernes tilknytning til arbeidslivet som bekrefter denne tendensen.

I rapporteringen av beboernes tilknytning til arbeidslivet var det mulig å krysse av for mer enn en av kategoriene, og følgelig overstiger summen av kategoriene 100 prosent.

En fjerdedel av beboerne oppga ved første opphold i 2005 at de var hjemmearbeidende. Som i 2004 gjaldt dette mer enn dobbelt så mange av kvinnene med utenlandsk opprinnelse sammenlignet med norske, 37 mot 15 prosent. En av tre beboere var i lønnet arbeid, og en tilsvarende andel var mottakere av stønad, trygd eller pensjon.

Tabell 3.3. Krisesenterbeboernes tilknytning til arbeidslivet ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent¹

Beskjeftigelse	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
Hjemmearbeidende	26	15	37
Arbeider fulltid	16	20	13
Arbeider deltid	13	13	13
Stønad/trygd/pensjon	33	48	17
Arbeidssøker	5	6	5
Under utdanning	13	9	17
Kurs	6	1	12
Antall svar (N)	1 744	862	882

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 106 ukjent beskjeftigelse, og 38 ukjent opprinnelse. Ved 9 opphold manglet begge opplysninger.

29 prosent av beboerne var i lønnet arbeid, mot 26 prosent i 2004 og 33 prosent i 2003. Norske kvinner hadde i noe større grad enten heltids- eller deltidsarbeid, 33 mot 26 prosent. Forskjellen etter opprinnelse skyldes at en større andel norske kvinner jobbet heltid, mens det var små forskjeller i andelen for de som arbeidet deltid. Prosentandelen av yrkesaktive krisesenterbeboere var i 2005 betydelig lavere enn for befolkningen generelt. Tall fra SSB viser at mellom 70 og 84 prosent av kvinner i aldersgruppen 20 til 54 år var sysselsatte i 2005.⁷

Videre ser vi en markant nedgang i andelen beboere med utenlandsk opprinnelse som levde på stønad, trygd eller pensjon, fra 26 prosent i 2004 til 17 prosent i 2005. Derimot fortsatte andelen av norske beboere med stønad, trygd eller pensjon å øke. Fra 39 prosent i 2003, 47 prosent i 2004 til 48 prosent i 2005. Det kan forventes av noen av beboerne var i fødselspermisjon, men det er ikke registrert hvor mange dette gjelder.

Majoriteten av de som deltok på kurs hadde utenlandsk opprinnelse, og utgjorde 12 mot bare 1 prosent blant de norske. Tilsvarende var tendensen blant beboere under utdanning, henholdsvis 17 mot 9 prosent. 5 prosent oppga at de var arbeidssøkende, og blant disse hadde opprinnelse liten betydning.

⁷ <http://www.ssb.no/emner/06/01/aku/tab-2006-05-12-05.html>

4. Overgriperne

4.1. Beboernes relasjon til overgriperne

De fleste krisesenterbrukerne utsettes for vold av personer de har en nær relasjon til. Det gjelder først og fremst samboer eller ektefelle. Tabellene under er basert på den eller de overgriperne som beboerne selv oppga da de kom til krisesentrene for første gang i 2005.

To av tre beboere oppga ektefelle eller samboer som overgriper første gang de kom til krisesenteret i 2005. Dette gjaldt i noe større grad beboere med utenlandsk opprinnelse enn norsk, 69 mot 63 prosent. For utenlandske beboere var dette en nedgang i forhold til 2004. 12 prosent av beboerne oppga tidligere ektefelle eller samboer som overgriper, mens familiemedlemmer (foreldre, sønn, datter eller andre i familien) ble oppgitt i 8 prosent av tilfellene. Sammenlignet med 2004 har andelen med familierelasjon til overgriper gått ned, det gjelder uavhengig av opprinnelse. Det var forholdsvis flere med norsk opprinnelse som hadde vært utsatt for vold fra tidligere ektefelle/samboer, mens opprinnelse har mindre betydning i forhold til overgrep fra familiemedlemmer. Noen flere med norsk bakgrunn oppga kjæreste som overgriper, 5 mot 3 prosent. Svært få av beboerne ble utsatt for overgrep av ukjent person, kun 1 prosent.

Tabell 4.1. Beboernes relasjon til overgriper ved første opphold etter beboers opprinnelse. 2005 Prosent¹

Relasjon	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Ektefelle/samboer	66	63	69
Tidligere ektefelle/samboer	12	15	9
Kjæreste	4	5	3
Foreldre	5	4	6
Sønn/datter/annet familiemedlem	3	3	2
Annen kjent person	4	5	3
Ukjent person	1	1	1
Flere overgripere	6	4	7
Antall svar (N)	1 791	869	922

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 55 ukjent relasjon til overgriper, og 38 ukjent opprinnelse. 5 beboere manglet begge opplysningene.

6 prosent oppga at de hadde vært utsatt for overgrep av flere overgripere, i noe større grad gjaldt dette utenlandske beboere (7 mot 4 prosent). Kategorien "Flere overgripere" var ny i 2005, og i veiledningen står det angitt at dersom flere overgripere så skal det krysses av både i denne kategorien og for hvilke relasjoner brukeren har til overgriperne. Praksisen med å sette flere kryss i disse tilfellene er ikke fulgt, og følgelig summerer prosentene i tabellen seg til 100.

4.2. Overgriperens kjønn og alder

Kvinnene som kommer til krisesentrene har i de aller fleste tilfellene vært utsatte for vold fra menn, hele 96 prosent oppga menn som overgripere. Enkelte har imidlertid også erfart vold fra andre kvinner, men disse utgjorde bare 4 prosent. Beboerens opprinnelse hadde liten betydning.

Tabell 4.2. Overgriperens kjønn ved beboernes første opphold, etter beboernes opprinnelse. 2005 Prosent¹

Utøvers kjønn	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Mann	96	96	97
Kvinne	4	4	3
Antall svar (N)	1 724	847	877

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 124 ikke oppgitt kjønn på utøver, og 38 hadde ukjent opprinnelse. I 7 tilfeller manglet begge opplysningene.

Tabell 4.3. Overgriperens alder ved beboernes første opphold, etter beboernes opprinnelse. 2005 Prosent¹

Overgriperens alder	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Under 18 år	0,5	0,6	0,3
18-29 år	16	16	17
30-39 år	32	28	37
40-49 år	30	29	32
50-59 år	15	19	12
Over 60 år	5	7	3
Antall svar (N)	1 533	791	742

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 324 ikke oppgitt overgriperens alder, og 38 beboere hadde ukjent opprinnelse. I 16 tilfeller manglet begge opplysningene.

Nesten to av tre overgripere var mellom 30 og 49 år. Aldersprofilen til overgriperne som utøvde vold mot beboere med norsk opprinnelse var høyere enn for de som utøvde vold mot utenlandske beboere. Etter alt å dømme hadde dette sammenheng med at utenlandske beboere også hadde lavere aldersprofil enn de norske, og derfor gift med eller hadde relasjoner til yngre menn. Overgriperne viste seg også å ha en høyere aldersprofil enn de utsatte kvinnene. Blant overgriperne var 50 prosent over 40 år, mot bare 29 prosent av beboerne. Disse trekkene skiller seg lite fra funnene i 2004.

4.3. Overgripernes opprinnelse

60 prosent av overgriperne hadde norsk opprinnelse mot 40 prosent med utenlandsk bakgrunn.

Det går frem av tabellen at 89 prosent av beboerne med norsk opprinnelse ble utsatt for mishandling av norske menn, mens 11 prosent ble utsatt for mishandling av personer med utenlandsk opprinnelse. Av beboerne med utenlandsk opprinnelse ble 68 prosent utsatt for mishandling av menn med utenlandsk opprinnelse, mens 32 prosent av mishandlingen ble utført av norske overgripere.

Fordelingen etter overgripernes og beboernes opprinnelse skiller seg lite fra tilsvarende fordeling i 2004, men vi kan spore en liten økning av norske kvinner som oppga norske overgripere.

Tabell 4.4. Overgripers opprinnelse ved norske og utenlandske beboeres første opphold. 2005 Prosent¹

Overgripers opprinnelse	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Norsk	60	89	32
Utenlandsk	40	11	68
Antall svar (N)	1 731	838	893

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 123 ikke oppgitt overgripers opprinnelse, og 38 beboere hadde ukjent opprinnelse. I 13 tilfeller manglet begge opplysningene.

4.4. Overgripernes tilstand ved mishandling

For å finne ut i hvilken grad rusmisbruk kan være en forklaring på overgrepene, inneholder registrerings-skjemaene for krisesenterbeboerne et spørsmål om beboerens forståelse av overgripers tilstand ved mishandlingen. Spørsmål er spesielt aktuelt i mishandlingsforhold som har foregått over tid.

Funnene viser at overgripers tilstand ved mishandlingen varierte betydelig etter opprinnelse. Beboerne oppga at norske overgripere i langt større grad var ruspåvirket da de utøvde volden sammenlignet med overgripere med utenlandsk opprinnelse, henholdsvis 17 mot 5 prosent. Kun 19 prosent av de norske overgriperne var alltid edru da de utøvde vold, mot 45 prosent blant utenlandske overgripere. En av fire beboere kan ikke beskrive overgripers tilstand ved mishandlingen, dette gjaldt i større grad tilstanden til utenlandske overgripere enn norske (33 mot 20 prosent). "Vet ikke"-kategorien var ny i 2005, og den høye svarandelen på denne kategorien gjør det generelt vanskelig å sammenligne tallene med tidligere år.

Tabell 4.5. Overgripers tilstand ved mishandlingen/overgrep etter opprinnelse. Gjelder beboerens første opphold i 2005. Prosent¹

Tilstand	Total	Norske overgripere	Utenlandske overgripere
I alt	100	100	100
Under ruspåvirkning	12	17	5
Både påvirket og edru	33	44	17
Alltid edru	29	19	45
Vet ikke	25	20	33
Antall svar (N)	1 588	964	624

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 248 ikke oppgitt overgripers tilstand, og 123 ikke oppgitt overgripers opprinnelse. 80 overgripere manglet begge opplysninger.

5. Barn med mor på krisesentrene

5.1. Antall barn som var med på sentrene

850 beboere hadde med seg barn første gangen de bodde på de 48 krisesentrene i utvalget, blant disse var noen menn. Sett i forhold til 2004 representerte dette en økning fra 40 prosent av beboerne til 45 prosent. Denne økningen ga også flere barn, fra 1 229 barn i 2004 til 1 486 barn i 2005. Antall barn varierte mellom ett og syv barn per beboer, og utgjorde i gjennomsnitt 1,7 barn. De 1 486 barna i utvalget hadde til sammen 1 679 opphold på sentrene. Det vil si at 11 prosent av oppholdene for barn var gjentatte opphold.

Antar vi at forholdet mellom opphold og barn er det samme på landsbasis som for utvalget, bodde anslagsvis 1 550 barn på de 50 krisesentrene i 2005.

Det var flere kvinner med utenlandsk opprinnelse i utvalget på 48 sentre som hadde med barn, 52 prosent mot 39 prosent av de norske. 872 barn som bodde på sentrene hadde mor med utenlandsk opprinnelse og 600 hadde mor med norsk opprinnelse. For de øvrige 14 barna var opprinnelsen ikke oppgitt. Holdes disse utenfor, hadde 59 prosent av barna mor med utenlandsk opprinnelse.

Mer enn fire av fem beboere med barn på krisesentrene hadde med ett eller to barn. Dette gjaldt både beboere med norsk og med utenlandsk opprinnelse. En noe høyere andel av de utenlandske beboerne hadde med ett barn, mens en noe høyere andel av de norske hadde med to. Blant brukere med tre barn var andelen størst for de med utenlandsk bakgrunn. Få brukere hadde med fire eller flere barn.

Tabell 5.1. Beboere som hadde barn med på krisesentrene fordelt på antall barn og beboerens opprinnelse. Første opphold. 2005 Prosent¹

Antall barn	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
1 barn	51	48	52
2 barn	33	38	29
3 barn	12	11	14
4 barn	3	3	3
5 eller flere barn	1	-	2
Antall svar (N)	839	350	489

¹ I alt 850 beboere hadde med barn med på krisesentrene (ved første opphold). Av disse hadde 11 ukjent opprinnelse.

Tabell 5.2. Barnas alder ved første opphold på krisesentrene fordelt på beboernes opprinnelse. 2005 Prosent¹

Barnas alder	Total	Beboer norsk opprinnelse	Beboer utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
0-5 år	54	50	56
6-12 år	35	38	33
13-17 år	10	11	10
18 år og over	1	1	1
Antall svar (N)	1472	600	872

¹ I alt 1 486 barn var med på krisesentrene (ved første opphold). Av disse manglet 14 barn opplysninger om beboers opprinnelse.

5.2. Barnas alder

Tabell 5.2 viser fordelingen av barn i ulike aldersgrupper ved morens første opphold ved krisesentrene i 2005. I tabellen er barna analyseenhet.

Vel halvparten av barna som var med på krisesentrene i 2005 var 5 år eller yngre. Det var derimot relativt få barn som var 13 år eller eldre (11 prosent), og kun en prosent av dem var i myndig alder. Barn i følge med utenlandske beboere var jevnt over noe yngre enn barn i følge med norske, men uavhengig av beboers opprinnelse har andelen barn i den yngste alderskategorien økt noe siden 2004.

5.3. Kvinner med barn bor lengre på sentrene

Beboere med barn bodde på sentrene i gjennomsnitt 27,7 døgn mot 23,0 døgn for de uten barn. At beboere med barn bor lenger på krisesentrene kan ha sammenheng med at de har mer omfattende behov for hjelp og støtte fra krisesentrene, og det kan ha sammenheng med at det er vanskeligere å finne bolig til en familie enn til bare en person.

5.3. Flere med barn drar hjem til overgriper

Kvinner med barn drar i større grad enn de uten barn hjem til overgriper etter oppholdet på krisesentret. 21 prosent av beboerne med barn reiste hjem til overgriper etter første gangs opphold i 2005, mot bare 13 prosent av beboerne uten barn. I tillegg til de 850 beboerne i utvalget som hadde barn med på sentrene, oppga 65 beboere som ikke hadde barn med, at de hadde barn hjemme.

6. Beboernes situasjon ved henvendelsen til krisesentrene

6.1. Mishandlingens varighet

94 prosent av krisesenterbeboerne hadde vært utsatt for vold gjentatte ganger før de oppsøkte sentrene første gang i 2005.

I kun 6 prosent av tilfellene lå en engangshendelse bak det første oppholdet på krisesenteret. I nesten to tredjedeler av tilfellene hadde mishandling eller andre typer overgrep pågått i ett år eller mer, mens i nesten en tredjedel av tilfellene hadde overgrepene skjedd gjentatte ganger i løpet av det siste året. Sammenlignet med 2004 har det skjedd en økning i andelen som oppga at mishandlingen hadde pågått i løpet av det siste året, mens gjentatt mishandling i en periode på ett til 4 år hadde gått noe ned.

Forholdsvis flere av de norske beboere hadde vært utsatt for overgrep i 5 år eller mer sammenlignet med de utenlandske, 31 mot 25 prosent. Dette kan ha sammenheng med at de utenlandske beboerne var yngre og de kunne ha vært i et ekteskap eller i en parrelasjonen i kortere tid enn beboerne med norsk bakgrunn. Relativt flere beboere med utenlandsk opprinnelse oppga at mishandlingen hadde pågått i løpet av det siste året eller i en periode på ett til 4 år.

Ser vi oppholdene til norske og utenlandske beboere i forhold til overgrepens opprinnelse, finner vi at utenlandske kvinner i 10 prosent av tilfellene var utsatt for overgrep av norske menn i 5 år eller mer. En tilsvarende sammenligning for norske kvinner som oppga norske overgrepere gir en andel på hele 32 prosent.

Tabell 6.1. Mishandlingens/overgrepens varighet forut for første krisesenteropphold fordelt på beboerens opprinnelse. 2005 Prosent¹

Mishandlingens varighet	Total	Utenlandsk opprinnelse	
		Norske	
I alt	100	100	100
Engangstilfelle	6	7	5
Pågått siste året	30	28	32
Pågått i 1 til 4 år	36	33	38
Pågått i 5 år eller lengre	28	31	25
Antall svar (N)	1 649	817	832

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 203 ikke oppgitt mishandlingens varighet, og 38 hadde ukjent opprinnelse. 11 beboere manglet begge opplysningene.

6.2. Skader av mishandlingen

I registreringsskjemaet går det klart frem at det er brukernes egne vurderinger av hvilke skader mishandlingen har ført til som skal ligge til grunn for registreringen. I neste tabellen tas det utgangspunkt i brukernes vurdering av skader ved det enkelte opphold i 2005.

Langt flere beboere meldte fra om psykiske enn fysiske skader som resultat av mishandlingen. I 70 prosent av tilfellene ble psykiske skader oppgitt, mens det i 34 prosent av forholdene ble meldt fra om fysiske skader. Bare 10 prosent av tilfellene endte uten noen form for skader, mens "Vet ikke"-kategorien ble benyttet i tilknytning til 16 prosent av oppholdene. Andelen som oppga at overgrepene utelukkende resulterte i psykiske skader var høyere blant norske beboere enn blant utenlandske, 42 mot 38 prosent. Samtidig fant vi at andelen som oppga at overgrepene ikke hadde ført til skader var høyere blant de med utenlandsk bakgrunn enn de med norsk, henholdsvis 11 mot 9 prosent.

Sammenlignet med 2004 har andelen i hver av kategoriene blitt redusert, spesielt gjaldt dette for de som oppga å ha fått både psykiske og fysiske skader i tillegg til de som ikke opplevde å få noen skader. Nedgangen kan til dels forklares med at relativt mange hadde kryset av for "Vet ikke", en ny kategori i 2005.

Tabell 6.2: Beboernes egne vurderinger av skader av mishandlingen ved det enkelte krisesenteropphold fordelt på opprinnelse. 2005 Prosent¹

Skader ved mishandlingen	Total	Utenlands-	
		Norske opprinnelse	
I alt	100	100	100
Fysiske skader	4	4	5
Psykiske skader	40	42	38
Både psykiske og fysiske skader	30	29	30
Ingen skader	10	9	11
Vet ikke	16	16	16
Antall svar (N)	2 001	986	1015

¹ I alt 2 270 opphold. Av disse manglet 230 opphold opplysninger om skade, og 48 opphold manglet opprinnelse. Ved 39 opphold manglet begge opplysningene.

6.3. Anmeldelser

I forbindelse med de til sammen 2 270 oppholdene i utvalget, svarte beboerne kun i 533 av tilfellene at forholdet var anmeldt til politiet (23 prosent). Forholdene var da enten anmeldt av brukeren selv, av annen instans eller ved offentlig påtale. Tar vi utgangspunkt i personer, fant vi at 196 norske beboere og 234 utenlandske hadde anmeldt forholdet første gang de bodde på krisesentrene i 2005. Det tilsvarer henholdsvis 24 og 28 prosent av alle i de to kategoriene.

Nesten like mange av de anmeldte overgriperne hadde utenlandsk som norsk opprinnelse, henholdsvis 49 mot 51 prosent når vi holder utenfor de 23 overgriperne vi ikke kjenner opprinnelsen til. De norske beboerne anmeldte i hovedsak norske overgripere (86 prosent), mens de utenlandske beboerne i stor grad anmeldte utenlandske overgripere (78 prosent).

De fleste av beboerne som ga en begrunnelse for hvorfor de unnlot å anmelde forholdet ønsket ikke en politianmeldelse (63 prosent). Mulige årsaker for hvorfor ikke kvinnene anmelder forholdet kan være mange, men det kan ha sammenheng med at kvinnene syntes synd på mannen, hun ikke ønsket at barnas far skulle få et kriminelt stempel, eller kvinnene så ikke at dette vil komme henne, barna eller overgriperen til gode. Enkelte kunne også ha et ønske om at forholdet skulle fortsette når den akutte situasjonen hadde roet seg. Det var en noe høyere andel av beboere med utenlandsk opprinnelse enn norsk som ikke ønsket å anmelde forholdet, 65 mot 62 prosent.

9 prosent av beboerne hadde ønske om å anmelde overgriperen, men våget ikke. For øvrig en liten økning fra 2004. Dette kan for eksempel skyldes en redsel for at konflikten forsterkes dersom saken bringes inn for politiet og rettsapparatet. I 7 prosent av tilfellene oppga beboerne at de kom til å anmelde overgrepet, en nedgang fra 2004. 21 prosent av beboerne var usikre på om de ville anmelde forholdet. Det var i større grad norske beboere som uttrykte denne usikkerheten, henholdsvis 23 mot 19 prosent.

Tabell 6.3. Årsaker til at krisesenterbeboerne ikke har anmeldt forholdet fordelt på opprinnelse. 2005 Prosent¹

Årsaker	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Ønsker ikke	63	62	65
Ønsker, men tør ikke	9	9	9
Kommer til å anmelde	7	6	7
Usikker	21	23	19
Antall svar (N)	1 204	619	585

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 653 ukjent årsak for ikke å ha anmeldt mishandlingen/overgrepet, og 38 ukjent opprinnelse. 16 beboere manglet begge opplysningene. Av de 653 med ukjent årsak hadde 196 beboere anmeldt mishandlingen/overgrepet, de øvrige hadde unnlatt å besvare spørsmålet.

6.4. Voldsalarm

7 prosent av kvinnene som bodde på krisesentrene første gang i 2005 hadde voldsalarm, når kvinnene som ikke besvarte spørsmålet er holdt utenfor. Dette er en økning fra 2004. En noe høyere andel av beboerne med utenlandsk opprinnelse hadde voldsalarm sammenlignet med norske, 7 mot 6 prosent. I tillegg til de som hadde voldsalarm oppga 7 prosent av både de norske og de utenlandske beboerne at de hadde søkt om voldsalarm. Beboere med flere opphold i 2005 oppga i noe større grad å ha voldsalarm (11 prosent), noe som gjaldt uavhengig av opprinnelse.

7. Kontakten med krisesentrene

7.1. Hvilke instanser setter beboerne i kontakt med krisesentrene?

Mye tyder på at krisesentrene etter hvert er ganske godt kjent i befolkningen. Det kan imidlertid være en hindring at kvinner som ville hatt utbytte av kontakt med krisesentrene, ikke tar kontakt fordi de ikke oppfatter sin egen situasjon som alvorlig nok. Dette kom frem i en studie av kvinner som hadde bodd på krisesentrene før 2001 (Jonassen og Eidheim, 2001).

Nærmere halvparten av beboerne oppsøkte krisesentrene på eget initiativ eller ved hjelp av familie, venner eller bekjente (48 prosent). Av offentlige instanser var det flest henvisninger fra politiet, noe som berørte omkring en av fem beboere. I forhold til 2004 representerte dette en nedgang. Også henvisninger fra lege/legevakt har gått ned, og spiller ikke lenger en så betydelig rolle. Som tidligere år kom det få henvisninger fra helsesøstre og familiekontorer, instanser man i utgangspunktet skulle tro hadde mulighet for å avdekke familievold på nært hold.

Tabell 7.1. Instanser som henviste beboerne til krisesentrene ved første opphold etter opprinnelse. 2005 Prosent¹

Instans	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Eget initiativ	36	47	25
Familie/venn/bekjent	12	11	14
Politiet	21	17	24
Lege/legevakt	6	8	4
Sosialkontor	5	4	6
Barnevern	6	6	5
Annet krisesenter	3	2	4
Advokat	2	1	2
Flyktninginstans	4	-	7
Helsesøster	2	1	2
Familiekontor	0,3	0,5	0,2
Interesseforening	0,2	0,2	0,1
Skole	2	0,6	3
Andre	4	3	4
Antall svar (N)	1 802	879	923

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 44 ikke oppgitt instans som henviste dem til krisesenteret, og 38 hadde ukjent opprinnelse. 5 beboere manglet begge opplysningene.

47 prosent av de norske beboerne som oppsøkte krisesentrene i 2005, kom på eget initiativ. Blant beboerne med utenlandsk opprinnelse gjaldt dette bare 25 prosent. Forskjellene kan både indikere at brukere med utenlandsk bakgrunn er mindre kjent med krisesentrene og at den kulturelle terskelen for å oppsøke denne type hjelpetilbud er høyere for disse kvinnene.

Videre ser vi at familie, venner og bekjente spilte en større rolle for å få beboerne med utenlandsk opprinnelse til å oppsøke krisesentrene enn tilfellet var for norske, men sammenlignet med 2004 har forskjellene blitt noe mindre. Det var også flere utenlandske kvinner som kom til krisesentrene via politiet, mens flere norske kom via lege eller legevakt. 7 prosent av beboerne med utenlandsk opprinnelse ble henvist fra flyktninginstans, en økning fra 2004.

7.2. Hvilke problemstillinger presenterer kvinnene

Det oppgis ulike typer vold og overgrep som årsak til at beboerne oppholder seg på krisesentrene, noe neste tabell viser.

Tabell 7.2. Årsakene til beboernes henvendelse på krisesentrene etter opprinnelse. Første opphold i 2005. Prosent¹

Årsak til henvendelsen	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
Psykisk vold	81	81	81
Fysisk vold	61	58	64
Trusler	55	54	56
Barnemishandling	8	6	9
Voldtekt	5	5	6
Incest mot bruker	1	2	0,2
Incest mot brukers barn	1	1	1
Annen seksuell vold	4	4	5
Tvangsgifte	4	0,1	7
Annet	10	11	10
Antall svar (N)	1 815	886	929

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 30 ikke oppgitt årsak til henvendelsen, og 38 hadde ukjent opprinnelse. 4 beboere manglet begge opplysningene.

Mer enn fire av fem beboere oppga at de hadde vært utsatt for psykisk vold da de henvendte seg til krisesentrene for overnatting første gang i 2005. Sammenlignet med 2004 er dette en økning. Som i 2004 ble omkring tre av fem beboere utsatt for fysisk vold, og en nesten tilsvarende andelen oppga trusler som årsak til krisesenterhenvendelsen.

Tabellen viser at fysisk vold og trusler lå til grunn for en høyere andel av de utenlandske beboere sammenlignet med de norske, selv om andelen blant de utenlandske beboerne utsatt for trusler hadde gått ned og andelen blant de norske har økt siden 2004. Opprinnelse hadde liten betydning for hvem som kom til sentrene på grunn av psykisk vold.

7 prosent av de utenlandske beboerne oppga tvangsgifte som grunn for første opphold i 2005, og utgjorde 64 personer. Også en noe høyere andel av de med utenlandsk kontra norsk bakgrunn oppga barnemishandling, 9 mot 6 prosent.

Få oppga å ha vært utsatt for incest. Noen flere norske brukere hadde selv vært utsatt for incest, mens i tilfeller hvor de utsatte var brukers barn varierte ikke andelen mellom opprinnelse. Det skiller i 2005 for første gang mellom hvorvidt det er bruker eller brukers barn som utsettes for incest. Også relativt få brukere rapporterte voldtekt eller annen seksuell vold som årsak for krisesenteroppholdet i 2005.

7.3. Bistand fra krisesentrene

Krisesentrene er ikke behandlingsinstitusjoner, men gir mishandlede kvinner og deres barn fysisk beskyttelse og muligheter for overnatting for kortere eller lengre tid.

I tillegg tilbyr sentrene samtale, omsorg og støtte, samt rådgivning om mulighetene for hjelp i det ordinære hjelpeapparatet. De gir også rådgivning om juridiske rettigheter i forbindelse med overgrep og mishandling. De brukerne som ønsker det, blir fulgt til andre hjelpeinstanser og kan få hjelp til å finne bolig og arbeid. I tillegg har en del krisesentre tilbud om selvhjelps- og nettverksgrupper.

I 2002 hadde 36 prosent av krisesentrene en eller annen form for gruppetilbud til sine brukere i form av nettverks- eller selvhjelpsgrupper (Jonassen og Stefansen, 2003). Nettverksgruppene har som mål å utvikle kontakt mellom kvinner som bruker krisesentrenes tjenester. Selvstendighetsgruppene er som regel tilbud om samtalegruppe som ledes av en fagperson. Noen av krisesentrene har også tilbud om individuelle støttepersoner eller støttegrupper som kan stille opp for brukerne som trenger det, gjerne i forbindelse med at kvinnene reetablerer seg etter brudd med overgriper. Noen krisesentre har tilsatt barnarbeidere. En del sentre tilbyr også pass av barn mens brukerne kontakter hjelpeapparatet.

Tabell 7.3. Mottatt bistand fra krisesentrene fordelt på beboerens opprinnelse. 2005 Prosent¹

Bistand fra krisesenteret	Total	Utenlandsk opprinnelse	
		Norske	Utenlandsk
Støtte/praktisk hjelp	88	91	86
Fulgt til hjelpeapparatet	41	35	47
Hjelp til å finne bolig	18	12	24
Barnepass	16	13	18
Hjelp til flytting	12	8	16
Andre tilbud til barn ved senteret	7	6	8
Deltakelse i gruppe/nettverk	10	12	7
Bistand i forbindelse med barns kontakt med far	6	4	7
Annen bistand	-	-	-
Antall svar (N)	1 660	782	878

¹ I alt 2 270 opphold. Av disse manglet 583 opphold opplysninger om bistand, og 48 opphold manglet opprinnelse. Ved 21 opphold manglet begge opplysninger.

Hele 88 prosent av beboerne mottok bistand i form av støtte eller praktisk hjelp, bistand som innebar både samtaler med beboerne og konkret praktisk hjelp. Selv om bare 41 prosent oppga at de fikk støtte av krisesentrene til å oppsøke hjelpeapparatet, var denne hjelpen den nest hyppigst mottatte bistand. De øvrige bistandstilbudene ble benyttet i langt mindre grad. Det var her mulig å krysse av for flere alternativer, derfor overstiger summen av bistanden 100 prosent.

Beboerne med utenlandsk opprinnelse fikk i langt større grad bistand fra sentrene i form av følge til hjelpeapparatet og hjelp til å finne bolig. De mottok også oftere andre former for bistand enn de norske beboerne, da fortrinnsvis hjelp av mer praktisk karakter som ulike tilbud til barna som var med på sentrene og hjelp til flytting. På den andre siden mottok beboerne med norsk bakgrunn i langt større grad bistand i form av støtte og praktisk hjelp samt deltakelse i selvhjelpsgrupper eller nettverksgrupper. Det at utenlandske beboere i mindre grad benytter seg av sentrenes gruppetilbud, har sannsynligvis sammenheng med språkbarrierer.

Sammenlignet med 2004 representerte andelen som mottok bistand i form av støtte eller praktisk hjelp en økning, og denne er noe større blant de norske beboerne. I 2005 rapporterte flere at de ble fulgt til hjelpeapparatet, økningen er også her større blant de med norsk bakgrunn. Stadig flere norske beboere mottok barnepass fra krisesentrene, men likevel i mindre grad enn de utenlandske. Hele 18 prosent av beboerne i 2004 oppga annen bistand, mot ingen i 2005. Det at ingen oppga å ha mottatt annen bistand, mot 18 prosent i 2004, kan indikere at de nevnte endringene i forhold til 2004 ikke nødvendigvis var reelle.

Selv om antall opphold på krisesentrene har vært relativt stabilt siden midten av 1980-tallet, kan stadig flere utenlandske brukere endre etterspørselen etter ulike bistandstilbud i fremtiden.

7.4. Hvilke instanser henvises beboerne til?

Krisesentrene driver ikke med behandling, men formidler kontakt med behandlingsinstitusjoner og henviser brukerne til andre tilbud i det ordinære hjelpeapparatet. I tabellen under går det frem hvilke instanser krisesentrene formidlet brukerne til, det tas her utgangspunkt i opphold og ikke personer. Summen av henvisninger overstiger 100 prosent da det var mulig å oppgi flere henvisningsinstanser.

Det var særlig fire instanser krisesentrene henviste sine brukere til i 2005. 41 prosent av brukerne ble henvist til advokat, 38 prosent til sosialkontor, 32 prosent til politiet og 22 prosent til lege. I forhold til 2004 er det mer vanlig å formidle brukerne videre til advokat og politiet, og ikke så ofte til sosialkontor og lege. 13 prosent ble henvist til barnevernet. Svært få ble henvist til annet krisesenter, til barne- og ungdomspsykiatri eller til pedagogisk psykologisk tjeneste, og ingen benyttet kategorien "Annet".

Spesielt mange beboere med utenlandsk opprinnelse ble formidlet videre til advokat og sosialkontor sammenlignet med de norske. Det var også en del flere utenlandske som ble henvist til politiet og til trygdekontor. Sammenlignet med 2004 er det en stor økningen blant utenlandske brukere som ble henvist til advokat, men en nedgang blant de som ble formidlet videre til politiet. På den andre siden viser tabellen at flere norske beboere ble henvist til psykolog, og det var langt flere norske som ikke fikk noen henvisning. Det at dobbelt så mange av de norske beboere ble henvist til psykolog kan blant annet skyldes at psykologitjenester sjeldnere anbefales for beboerne som ikke snakker godt norsk. Et annet aspekt er at psykologitjenester ofte koster penger. Det kan også være at flere norske beboere ytret ønske om denne type behandling eller at denne type tjeneste er mer vanlig for kvinner med norsk enn med utenlandsk opprinnelse.

Tabell 7.4. Henvisningsinstanser for beboerne på krisesentrene ved det enkelte opphold fordelt på opprinnelse. 2005 Prosent¹

Henvisninger til hjelpeapparatet	Total	Utenlandsk	
		Norske opprinnelse	
Sosialkontor	38	30	46
Advokat	41	31	50
Politi	32	28	36
Lege	22	21	22
Barnevern	13	12	14
Boligkontor	9	9	8
Trygdekontor	10	8	13
Familiekontor	11	10	11
Psykolog o.l.	9	12	6
Annet krisesenter	2	1	3
PPT/BUP	2	2	2
Annet	-	-	-
Ingen henvisning	21	27	17
Antall svar (N)	1 859	896	963

¹ I alt 2 270 opphold. Av disse manglet 380 opphold opplysninger om henvisning, og 48 opphold manglet opprinnelse. Ved 17 opphold manglet begge opplysninger.

Av tabell 3.3 fant vi at 37 prosent av de utenlandske beboerne var hjemmearbeidende og trolig uten egne inntekter i 2005, mot bare 15 prosent av de norske. Det er derfor ikke overraskende at så vidt mange henvises til sosialkontoret eller trygdekontoret for å få økonomisk bistand. Andre studier har vist at et sentralt problem for voldsutsatte kvinner med utenlandsk bakgrunn har å gjøre med at forholdsvis mange i denne gruppen mangler sosialt nettverk når de bryter med voldsutøveren. De har derfor i større grad behov for offentlige ytelser enn mange av de norske (Jonassen og Eidheim, 2001; Nilsen og Prøis, 2002).

7.5. Hvor lenge varer oppholdene på sentrene?

Krisesentrene er i utgangspunktet ment å være et tilbud til beskyttelse for kvinner og deres barn i en akutt-situasjon, og mange sentre har regler om hvor lenge beboerne kan oppholde seg der. De fleste sentrene setter en botidsgrense på 3 måneder. Visse brukergrupper benytter imidlertid overnattingstilbudet over en lengre periode på grunn av særlige forhold knyttet til kvinnes bakgrunn eller mishandlingsforholdet. Lengden på oppholdet kan være avhengig av boligmarkedet eller tilbudet om overgangsbolig fra kommunene.

Gjennomsnittet for overnattingdøgn per opphold ved alle krisesentrene i utvalget var 22,3 døgn, 18,3 døgn for beboere med norsk opprinnelse og 31,6 døgn for beboere med utenlandsk opprinnelse.⁸ Sammenlignet med 2004 viser dette en større økning blant de utenlandske beboerne enn de norske. Vi har tidligere vært inne på at oppholdene for beboere med barn varte i gjennomsnittet noe lenger enn for de uten barn.

382 opphold (18 prosent⁹) varte i ett døgn, noe som representerer en liten nedgang i forhold til 2004. 32 prosent varte fra to til syv døgn, mens de øvrige (50 prosent) varte i åtte døgn eller mer. Tre brukere bodde på krisesenteret hele året.¹⁰

Med utgangspunkt i samlestatistikken finner vi store forskjeller i den gjennomsnittlige oppholdslengden mellom de enkelte krisesentrene i 2005, fra 3 til 57 døgn.

7.6. Hvor drar beboerne etter krisesenteroppholdet?

Tabellen viser at i 47 prosent av tilfellene bosatte beboerne seg i egen bolig etter oppholdet på krisesenteret, en liten økning fra 2004. Dette kan være en annen

⁸ På landsbasis var gjennomsnittet på 22,7 overnattingdøgn per opphold av kvinner og menn.

⁹ Opphold hvor varighet ikke var registrert eller registreringen er feilaktig var holdt utenfor. Av 2 270 opphold gjaldt dette 139.

¹⁰ Det viser seg at enkelte krisesenter med gjennomgangsligheter knyttet til senteret, registrerer brukere som har flyttet over i disse enhetene som regulære beboere på krisesentrene. Det finnes ingen informasjon om hvor mange krisesenter dette gjelder.

bolig enn den de hadde før oppholdet på sentrene, eller samme bolig etter at overgriper har flyttet ut. Det var i større grad de norske beboerne som flyttet for seg selv, men av de som flyttet til ny bolig hadde utenlandske beboere den høyeste andelen.

Relativt mange, 22 prosent, valgte å flytte tilbake til overgriper. Overgriper kan i denne sammenheng være ektefelle, samboer eller familiemedlemmer. Utenlandske beboere flyttet oftere tilbake til overgriper enn norske, henholdsvis 27 prosent av de utenlandske mot 18 prosent av de norske. For de norske beboerne representerer dette en liten nedgang fra 2004. Noen beboere oppsøkte slekt og venner i etterkant av krisesenteroppholdet. For de norske gjaldt det i 16 prosent av tilfellene mot 12 prosent for de utenlandske. Som i 2004 er det relativt få som drar til annet krisesenter, til en institusjon eller til et annet sted.

I beboerskjemaet for 2005 har det kommet med en ny kategori for beboere som ikke vet hvor de skal dra etter oppholdet, og kategorien er utfylt i 5 prosent av tilfellene. Spesielt beboerne med norske bakgrunn har benyttet denne kategorien, i 7 mot 4 prosent av tilfellene.

Tabell 7.5. Hvor beboerne drar etter krisesenteroppholdet fordelt på opprinnelse. Opphold er enhet. 2005 Prosent¹

Sted etter oppholdet	Total	Norske	Utenlandsk opprinnelse
I alt	100	100	100
Egen bolig (uten overgriper)	28	32	23
Ny/annen bolig	19	18	20
Hjem til overgriper	22	18	27
Slektninger/venner	14	16	12
Annet krisesenter	3	1	4
Institusjon	4	4	4
Annet sted	5	4	7
Vet ikke	5	7	4
Antall svar (N)	2 028	1 005	1 023

¹ I alt 2 270 opphold. Av disse manglet 205 opphold opplysninger om sted, og 48 opphold manglet opprinnelse. Ved 11 opphold manglet begge opplysninger.

8. Dagbrukerne

8.1. Krisesentrenes tilbud på dagtid

Krisesentrene gir råd på telefonen til de som ønsker det og har tilbud til brukerne om å møte på sentrene for samtale, råd og veiledning. Mange kvinner kommer jevnlig til krisesentrene for samtale, støtte og oppfølging, eller for å delta i ulike gruppetilbud. Det kan være kvinner som tidligere har bodd på sentrene og som trenger støtte i en reetableringsfase, eller som kun bruker sentrene for rådgivning.¹¹

8.2. Omfanget av dagbrukere

Som tidligere nevnt i tilknytning til samlestatistikken hadde de 50 krisesentrene omkring 12 500 krisetelefonhenvendelser i 2005, og mottok 7 550 besøk på dagtid. For de 46 krisesentre som brukte felles registreringsskjema for dagbesøk, ble det registrert 7 139 besøk. Bak disse besøkene sto 2 254 personer, noe som betyr at i gjennomsnitt oppsøkte hver dagbruker krisesentrene 3 ganger. 36 prosent av de besøkende oppga at de kom til sentrene for jevnlig samtaler.

69 prosent av dagbrukerne i utvalget (se kapittel 2.3) var nye krisesenterbrukere i 2005, en økning på 6 prosentpoeng siden 2004. De øvrige hadde enten vært på dagbesøk eller bodd på krisesenteret der de ble registrert i 2005 eller vært på dagbesøk eller overnattet på annet krisesenter før første dagbesøk dette året. At nærmere tre av ti dagbrukere hadde vært i kontakt med krisesentrene før første dagbesøk i 2005, bekrefter krisesentrenes rolle som hjelpeinstans og støttefunksjon for kvinner over lengre tid.

I instruksjonen for utfylling av registreringsskjema for dagbrukere ble krisesentermedarbeiderne bedt om å fylle ut hele registreringsskjemaet for hvert besøk, enten i samarbeid med brukeren eller etter at samtalen hadde funnet sted. I fremstillingen kommer vi imidlertid til å ta utgangspunkt i brukernes situasjon ved første dagbesøk i 2005, dersom annet ikke fremkommer.

8.3. De viktigste forskjellene mellom dagbrukere og beboere

¹¹ For en nærmere beskrivelse av krisesentrenes tilbud, se kapittel 7.3.

Flere menn blant dagbrukerne

I 2005 var det bare 12 menn som overnattet på krisesentrene, men det var langt vanligere at krisesentrene tar imot menn til samtale på sentrene. Til sammen 105 menn, det vil si 5 prosent av dagbrukerne, var på 169 dagbesøk på 19 av de 46 krisesentrene i utvalget. Det betyr at 41 prosent av sentrene tok imot menn for samtale eller rådgivning på dagtid. Ved de sentrene i utvalget som mottok dagbesøk av menn varierte antallet menn fra en til 42.

Flere dagbrukere hadde norsk opprinnelse

65 prosent av dagbrukerne hadde norsk opprinnelse mens dette bare var tilfelle for 49 prosent av beboerne. Dette er en liten nedgang fra 2004, hvor 67 prosent hadde krysset av for norsk opprinnelse. Det at andel med norsk opprinnelse er høyere for dagbrukere enn for beboere kan ha flere årsaker. En mulig forklaring kan være at de med norsk opprinnelse i større grad kjenner til at krisesenteret også kan brukes som rådgivningsinstans. Språkbarrierer kan i tillegg gjøre det vanskelig for kvinner med utenlandsk opprinnelse å bruke krisesentrene som rådgivningsinstans.

En annen forklaring kan være at terskelen for når en oppsøker et krisesenter kan være høyere for kvinner med utenlandsk bakgrunn enn for norske. Det at bare 25 prosent av de med utenlandsk opprinnelse oppsøkte krisesentret på eget initiativ mot 47 prosent av de med norsk opprinnelse, kan være en indikasjon på dette.

Krisesentrene har tidligere rapportert at deres erfaring er at de med norsk opprinnelse i mange tilfeller har et større nettverk av personer de kan få hjelp og husly hos, og derfor ikke i samme grad har behov for krisesentrene som overnattingsinstans i forbindelse med utsatthet for vold, men bruker sentrene i større grad på dagtid.

Dagbrukerne er eldre

Alderssammensetningen blant brukerne har endret seg lite fra 2004. Det var færre dagbrukere enn krisesenterbeboere under 30 år, henholdsvis 34 mot 40 prosent. Videre var det flere dagbrukere over 40 år, 32 mot 28 prosent.

Tabell 8.1. Brukernes alder ved første kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent¹

Alder	Beboere	Dagbrukere
I alt	100	100
Under 18 år	2	4
18-29 år	38	30
30-39 år	32	33
40-49 år	19	22
50-59 år	7	8
Over 60 år	2	2
Antall svar (N)	1 852	2 195

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold), av disse hadde 27 ukjent alder. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk), av disse hadde 59 ukjent alder.

Ser vi på forholdet mellom dagbrukernes opprinnelse og alder finner vi at dagbrukerne med norsk opprinnelse som oftest er eldre enn dagbrukerne med utenlandsk opprinnelse. Mens 27 prosent av de med norsk opprinnelse er under 30 år, gjelder dette for 47 prosent av de med utenlandsk opprinnelse. Tilsvarende var nesten 40 prosent av de med norsk opprinnelse eldre enn 40 år sammenlignet med litt over 20 prosent blant de med utenlandsk opprinnelse. Krisesentrenes dagtilbud benyttes dermed av ulike aldersgrupper avhengig av om brukeren har norsk eller utenlandsk opprinnelse.

Gift/samboende er oftere beboer

Det ser ut som om de brukerne som oppga at de var gift eller samboende i større grad bodde på krisesentrene enn at de benyttet seg av krisesentrenes dagtilbud. Nesten 70 prosent av beboerne var gifte eller samboende sammenlignet med 50 prosent av dagbrukerne. Av de som kan regnes som aleneboende (det vil si oppga at de var enslig, separert, skilt, flyttet fra samboer eller enke/enkemann) var 30 prosent beboere og 50 prosent dagbrukere. Det er bare en mindre endring i denne fordelingen sammenlignet med 2004.

Mens 6 prosent (106 personer) av beboerne oppga at de var gravide under deres første opphold på krisesentrene i 2005, var tilsvarende andel blant dagbrukerne bare 4 prosent (78 personer). Også blant dagbrukerne var det en noe høyere andel av de med utenlandsk opprinnelse som var gravide, henholdsvis 6 mot 3 prosent.

Tabell 8.2. Brukernes sivilstand ved første kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent¹

Sivilstand	Beboere	Dagbrukere
I alt	100	100
Enslig	17	21
Samboende	22	17
Gift	46	33
Separert	6	13
Skilt	4	9
Flyttet fra samboer	3	6
Enke/enkemann	0,4	1
Annet	1	1
Antall svar (N)	1 856	2 214

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold), av disse hadde 23 ukjent sivilstand. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk), av disse hadde 40 ukjent sivilstand.

Tabell 8.3. Beboere og dagbrukeres sivilstand ved første kontakt med krisesentrene fordelt på brukernes opprinnelse. 2005 Prosent¹

Sivilstand	Norske		Utenlandske	
	Beboere	Dagbrukere	Beboere	Dagbrukere
I alt	100	100	100	100
Enslig	19	24	15	16
Samboende	38	23	7	7
Gift	28	26	64	46
Separert	4	9	8	20
Skilt	5	9	4	8
Flyttet fra samboer	5	8	1	2
Enke/enkemann	0,3	1	1	1
Annet	1	1	1	0,4
Antall svar (N)	888	1 419	934	755

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold). Av disse hadde 23 ukjent sivilstand, og 38 ukjent opprinnelse. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk). Av disse hadde 40 ukjent sivilstand, og 53 ukjent opprinnelse. 4 beboere og 13 dagbrukere manglet begge opplysningene.

Tabell 8.3 viser at brukernes sivilstand er ulik mellom brukere med norsk og med utenlandsk opprinnelse.

Tabellen viser at andelen enslige var omtrent den samme for beboere og dagbrukere med utenlandsk opprinnelse, samtidig som andelen enslige blant dagbrukerne med norsk opprinnelse var høyere enn blant beboerne med tilsvarende bakgrunn. Dette kan bety at enslige med norsk opprinnelse oftere gikk inn i relasjoner med menn uten at dette trengte å være innenfor rammen av et fast forhold eller ekteskap. Det kan også bety at ugifte kvinner i større grad kjente til krisesentrene som hjelpetilbud enn tilfellet var for enslige kvinner med utenlandsk opprinnelse. Andelene blant brukerne med norsk bakgrunn har imidlertid gått noe ned sammenlignet med 2004.

For samboende var andelen dagbrukere med norsk opprinnelse lavere enn blant tilsvarende beboere, samtidig som brukere med utenlandsk opprinnelse hadde lave og identiske andeler. Andelene for separerte og skilte var høyere blant dagbrukerne sammenlignet med beboerne. Særlig store var forskjellene blant brukere med utenlandsk bakgrunn, hvor henholdsvis 12 prosent av beboerne og 28 prosent av dagbrukerne var separerte eller skilte. Det var også store forskjeller mellom gifte brukere med utenlandsk opprinnelse, 64 prosent av beboerne var gift mot 46 prosent av dagbrukerne. Blant de med norsk opprinnelse var bare 28 prosent gift mot 26 prosent av dagbrukerne.

I dagbesøkskjema for 2005 var det inkludert en ny kategori "flyttet fra samboer". Denne ga bare utslag blant de med norsk opprinnelse, hvor 8 prosent av dagbrukerne oppga at de har flyttet fra samboer mot 5 prosent av beboerne.

Flere dagbrukere hadde barn

1 162 dagbrukere (52 prosent) hadde hjemmeboende barn under 18 år da de oppsøkte krisesentrene på dagtid for første gang i 2005. 160 av disse hadde bodd på

samme kritesenter før det første dagbesøket. Dagbrukerne hadde til sammen 2 051 barn under 18 år. I tillegg oppga 139 dagbrukere at de hadde hjemmeboende barn som var over 18 år. 84 personer hadde barn i begge alderskategoriene.

Flere dagbrukere oppga tidligere partnere blant overgriperne

Mer enn dobbelt så mange dagbrukere som beboere hadde vært utsatt for overgrep fra tidligere ektefeller eller samboere. Samtidig hadde færre dagbrukere vært utsatt for overgrep fra ektefelle eller samboer, henholdsvis 44 mot 66 prosent. De øvrige relasjonene viste mindre forskjeller, og det er små endringer i tallene fra 2004. I skjema for 2005 var det innført en ny kategori kalt "flere overgripere". I veiledningen som fulgte skjemaet sto det at dersom det var flere overgripere så skulle det krysses av for både flere overgripere og hvilken relasjon brukeren hadde til disse. Funnene viser at dette ikke er gjort, og det var derfor ikke mulig å analysere dette nærmere.

Tabell 8.4. Beboere og dagbrukeres relasjon til overgriper ved første kontakt med kritesentrene. 2005 Present¹

Relasjon til overgriper	Beboere	Dagbrukere
I alt	100	100
Ektefelle/samboer	66	44
Tidligere ektefelle/samboer	12	27
Kjæreste	4	4
Foreldre	5	6
Sønn/datter/annet familiemedlem	3	5
Annen kjent person	4	7
Ukjent person	1	1
Flere overgripere	6	6
Antall svar (N)	1 824	2 086

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold), av disse hadde 55 ukjent relasjon til overgriper. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk), av disse hadde 168 ukjent relasjon til overgriper.

Tabell 8.5. Årsakene til at brukerne tok kontakt med kritesentrene fordelt på beboere og dagbrukere ved første gangs kontakt. 2005 prosent¹

Årsak til henvendelsen	Beboere	Dagbrukere
Psykisk vold	81	85
Fysisk vold	61	49
Trusler	55	58
Barnemishandling	8	8
Voldtekt	5	6
Incest mot bruker	1	6
Incest mot brukers barn	1	2
Annen seksuell vold	5	5
Tvangsgifte	4	1
Annet	10	-
Antall svar (N)	1 849	1 951

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold), av disse hadde 30 ikke oppgitt årsak til henvendelsen. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk), av disse hadde 303 ikke oppgitt henvisning til hjelpeapparat.

Fysisk vold er sjeldnere årsak til at brukerne oppsøker kritesentrene på dagtid

Tabellen viser at forholdsvis flere dagbrukere enn beboere oppga psykisk vold, trusler, voldtekt og incest som årsak til at de kontaktet kritesentrene. Det var derimot færre dagbrukere som hadde vært utsatt for fysisk vold sammenlignet med beboerne i 2005. Det var mulig å oppgi mer enn en årsak til å oppsøke kritesentrene, summen av årsakene blir derfor ikke 100 prosent.

Mer enn fire av fem brukere oppga psykisk vold som årsak til kritesenterhenvendelsen, henholdsvis 81 prosent av beboerne og 85 prosent av dagbrukerne. Sammenlignet med 2004 er det en økning for begge brukergrupper, men størst for dagbrukerne som i 2004 hadde lavere andel enn beboerne. Tre av fem beboere mot omkring halvparten av dagbrukerne ble utsatt for fysisk vold. For dagbrukerne utgjorde dette en økning fra året før. Godt over halvparten av brukerne hadde vært utsatt for trusler, men dette gjaldt for noen flere av dagbrukerne (58 mot 55 prosent). Også dette representerer en økning i forhold til 2004, spesielt for dagbrukerne som i 2004 hadde lavere andel enn beboerne.

Det var forholdsvis flere dagbrukere enn beboere som oppga incest som årsak til kritesenterhenvendelsen. Av dagbrukerne oppga 6 prosent at de selv hadde vært utsatt for incest, mens 2 prosent oppga at deres kontakt med kritesentrene skyldtes incest mot deres barn. Innen hver av de to kategoriene oppga 1 prosent av beboerne samme årsak. Det var ingen forskjell mellom beboerne og dagbrukerne som oppga barnemishandling (8 prosent) og annen seksuell vold (5 prosent) som årsak til henvendelsen. Overgrepssproblematikken kan omfatte både overgrep som fortsatt pågår, og brukere som søker hjelp for ettervirkninger av overgrep.

Det var få tilfeller av tvangsgifte i utvalget (68 beboere og 27 dagbrukere), men dette problemet fant vi oftere blant kritesentrenes beboere enn blant dagbrukerne. Forholdsvis mange beboere oppga "Andre årsaker" som grunn for at de oppsøkte kritesentrene første gang i 2005 (10 prosent), men vi har ingen informasjon om hva disse årsakene gjaldt. Til forskjell fra 2004 hvor hele 31 prosent av dagbrukerne oppga "Andre årsaker", så hadde ingen dagbrukere benyttet denne kategorien i 2005. De kommenterte endringene blant dagbrukerne i forhold til 2004 kan skyldes at flere har krysset av for spesielle årsaker, og dermed er ikke økningen for dagbrukerne nødvendigvis reell.

Færre dagbrukere henvises til andre hjelpeinstanser

Med unntak av henvisninger til advokat og familiekontor, ble det gjort færre henvisninger av dagbrukerne enn beboere til alle øvrige hjelpetjenester ved første dagbesøk i 2005.

Tabell 8.6. Henvisninger til hjelpeapparatet ved første kontakt med krisesentrene fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent¹

Henvisninger til hjelpeapparatet	Beboere	Dagbrukere
Sosialkontor	38	20
Advokat	42	47
Politi	32	27
Lege/legevakt	21	13
Barnevern	13	9
Familiekontor	11	19
Trygdekontor	11	7
Psykolog	9	8
Boligkontor	9	3
Annet krisesenter	2	2
PPT/BUP	2	2
Annet	-	9
Ingen henvisning	21	-
Antall svar (N)	1 559	1 147

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold), av disse hadde 320 ikke oppgitt henvisning til hjelpeapparat. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk), av disse hadde 1 107 ikke oppgitt årsak til henvendelsen.

Noen endringer i fordelingen av henvisninger har skjedd siden 2004. For flere av kategoriene har henvisninger av dagbrukere økt kraftig fra 2004 til 2005. Imidlertid kan dette skyldes at det i 2005 ikke var noen som krysset av for "Ingen henvisning" mens dette var tilfelle for 34 prosent i 2004. I 2005 var det derimot 1 107 som ikke hadde svart på spørsmålet om henvisning til hjelpeapparatet. Dersom vi antar at de fleste av disse egentlig hører til kategorien ingen henvisninger, vil prosentandelene endre seg slik at andelene er omtrent på samme nivå som i 2004. Vi er derfor usikre på kvaliteten på registreringen av dette spørsmålet, og kan ikke konkludere med at det har vært en økning i antall henvisninger til hjelpeapparatet for dagbrukere.

Henvisning til advokat var den oftest oppgitte kategorien for begge brukergruppene, men i noe større grad gjaldt dette for dagbrukerne (47 mot 42 prosent). Relativt mange ble også henvist til sosialkontor og til politiet, i begge tilfellene berørte dette flere av beboerne enn dagbrukerne. Av de nevnte hjelpeapparatene var forskjellen størst mellom beboerne og dagbrukerne som ble henvist til sosialkontoret. Henvisning til lege eller legevakt og til familiekontoret spilte også en viss rolle. En større andel av beboerne ble henvist til lege eller legevakt (21 mot 13 prosent), mens en større andel av dagbrukerne ble henvist til familiekontoret (19 mot 13 prosent).

Det at dagbrukere i mindre grad enn beboerne henvises til andre hjelpeinstanser kan ha sammenheng med at forholdsvis flere har brutt med overgriperen, og at en større andel står på egne ben økonomisk (Jonassen, 2004).

Tabell 8.7. Bistand fra krisesentrene ved første kontakt fordelt på beboere og dagbrukere. 2005 Prosent¹

Bistand fra krisesenteret	Beboere	Dagbrukere
Støtte/praktisk hjelp	88	27
Fulgt til hjelpeapparatet	41	8
Hjelp til å finne bolig	18	3
Barnepass	16	1
Hjelp til flytting	12	2
Andre tilbud til barn ved senteret	8	4
Deltakelse i gruppe/nettverk	8	8
Bistand i forb. med barns kontakt med far	5	2
Annen bistand	-	4
Samtale		93
Flyttet inn på krisesenteret		6
Antall svar (N)	1 376	2 117

¹ I alt 1 879 beboere (med første opphold), av disse hadde 320 ikke oppgitt henvisning til hjelpeapparat. I alt 2 254 dagbrukere (med første dagbesøk), av disse hadde 1 107 ikke oppgitt årsak til henvendelsen.

Færre dagbrukere benytter krisesentrenes egen bistand

Det var forholdsvis færre dagbrukere som mottok bistand fra krisesentrene enn beboere i 2005. Derimot oppga hele 93 prosent av de som oppsøkte sentrene på dagtid at de fikk bistand i form av samtaler, denne kategorien gjaldt bare for dagbrukerne.

Omleggingen i dagbesøkskjemaet i forbindelse med registreringen av mottatt bistand fra krisesentrene gjør det vanskelig å foreta en sammenligning mellom de to brukergruppene. Vi ser at hele 88 prosent av beboerne mottok bistand i form av støtte eller praktisk hjelp, mot bare 27 prosent av dagbrukerne. For dagbrukerne var dette en kraftig nedgang i forhold til 2004, og skyldtes nok at mange som tidligere oppga denne type bistand nå krysset av for "Samtale". Reduksjonen blant dagbesøkerne som oppga "Annen bistand" kan trolig forklares på tilsvarende måte, mens beboerne ikke hadde benyttet denne kategori.

Foruten at begge brukergruppene oppga tilsvarende andeler i tilknytning til deltakelse i selvhjelpsgrupper eller nettverksgrupper, hadde langt flere beboere mottatt bistand innenfor de øvrige kategoriene som var felles for beboerne og dagbrukerne. 6 prosent av dagbrukerne flyttet inn på krisesenteret etter første dagbesøk.

Referanser

Jonassen, W. (1989). *Kvinnemishandling. Hvem rammes og hvorfor holder de ut?* (NIBR-notat 1989:136). Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

Jonassen, W. (2004). *Krisesentrene 2003 - en kommentert statistikk*. (Notat nr. 1/2004): Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Jonassen, W. og Eidheim, F. (2001). *Den gode vilje. Mishandlede kvinners erfaring med hjelpeapparatet*. (NIBRs PLUSS-SERIE 1-2001). Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

Jonassen, W. og Stefansen, K. (2003). *Ideologi eller profesjonstenkning? En statusrapport om krisesentrene*. Oslo: Høgskolen i Oslo, Kompetansesenteret for voldsofferarbeid.

Nilsen, S. og Prøis, L. O. (2002). *Fra krisesenter til eget lokalmiljø. Hva skal til for å reetablere kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn som bryter ut av mishandlingsforhold?* Oslo, Oslo krisesenter.

NOU2003:31 *Retten til et liv uten vold. Menns vold mot kvinner i nære relasjoner*.

Vedlegg A

Samlestatistikk 2005

Krisesenter	Telefonhenvendelser	Krisetelefoner	Opphold kvinner	Opphold barn	Opphold menn	Overnattingsdøgn kvinner	Overnattingsdøgn barn	Overnattingsdøgn menn	Dagbrukere	Dagsbesøk	Antall finans. Kommuner	Innbyggere i kommunene per 1/1-2006
Eva krisesenter	219	191	21	11	-	382	187	-	12	27	1	27 722
Krise- og incestsenter i Fredrikstad	2 660	216	58	40	-	1 010	907	-	161	645	2	74 612
Krisesenteret i Moss	618	20	45	34	-	1 191	1 240	-	34	168	4	52 659
Sarpsborg krisesenter	1 970	375	65	58	-	1 288	992	-	70	182	1	50 115
Indre Østfold krisesenter	627	132	46	31	-	1 545	664	-	11	11	9	53 825
Krisesenter i Asker og Bærum	625	130	63	29	-	2 136	773	-	37	82	2	157 412
Krisesenteret i Follo	9 040	976	156	118	-	2 763	2 033	-	380	788	7	118 164
Romerike krisesenter	448	..	87	71	-	2 345	2 887	-	25	27	14	234 991
Oslo krisesenter	9 150	1 424	305	228	1	7 563	5 552	91	425	1 592	1	538 411
Glåmdal krisesenter	669	82	22	15	-	254	279	-	5	5	6	49 335
Hamar krisesenter	814	398	70	51	-	1 247	805	-	88	169	9	120 985
Krisesenteret for Nord-Østerdal	117	28	13	11	3	346	312	93	4	4	7	18 191
Gudbrandsdal krisesenter	768	178	34	29	-	983	879	-	44	392	12	69 688
Gjøvik krisesenter	717	41	50	52	-	968	1 274	-	17	21	11	95 443
Betzy krisesenter	1 372	..	81	76	-	2 188	1 356	-	53	78	8	157 823
Kongsberg krisesenter	1 078	83	36	22	-	490	459	-	36	145	6	57 994
Hønefoss krisesenter	1 193	748	43	32	1	1 018	956	1	49	319	7	77 228
Hallingdal krisesenter	601	25	16	15	1	368	551	..	17	52	6	20 035
Vestfold krisesenter	1 438	724	117	93	-	1 918	1 140	-	131	437	11	198 245
Krisesenteret i Telemark	1 634	102	16	15	-	48	..	-	25	33	15	150 800
Krisesenteret i Aust-Agder	710	92	38	33	-	1 193	1 413	-	65	285	13	99 590
Krisesenteret i Vest-Agder	..	843	85	60	3	1 707	1 610	..	156	554	15	162 317
Stavanger krisesenter	1 032	314	74	69	-	1 455	1 485	-	35	59	5	206 269
Haugesund krisesenter	865	232	41	26	-	627	511	-	24	42	9	96 732
Sauda og omland krisesenter	8	8	1	1	-	6	6	-	..	..	1	4 769
Bergen krisesenter	1 903	..	139	124	1	3 312	2 123	..	..	..	18	369 099
Krisesenteret i Sunnhordaland	..	..	15	12	-	286	470	-	4	11	5	35 449
Krisesenteret i Odda og omland	163	127	7	7	-	51	62	-	13	13	3	11 618
Voss krisesenter	139	24	11	9	1	134	174	..	11	42	4	17 691
Krisesenteret i Sogn og Fjordane	940	685	21	12	-	512	569	-	22	148	25	104 917
Krisesenteret i Molde og omegn	729	63	17	20	-	603	779	-	20	47	11	69 795
Nordmøre krisesenter	697	567	36	22	-	565	328	-	29	290	9	44 489
Sunnmøre krisesenter	825	342	45	21	-	816	282	-	22	22	16	123 969
Krisesenteret i Trondheim	1 567	324	76	47	-	2 521	1 597	-	70	72	1	158 613
Krisesenteret for Orkdal og omegn	208	130	16	14	-	649	957	-	20	20	12	51 086
Krisesenteret i Nord-Trøndelag	..	211	36	44	-	593	357	-	12	12	24	128 694
Krisesenteret i Bodø	784	287	20	11	-	494	138	-	39	128	11	77 321
Narvik og omegn krisesenter	..	373	33	30	-	510	332	-	26	53	3	22 431
Sør-Helgeland krisesenter	..	159	20	15	-	1 133	557	-	50	150	5	13 178
Krisesenteret for Ytre-Helgeland	..	253	9	12	-	299	181	-	29	61	6	15 118
Mosjøen krisesenter	863	467	34	20	-	743	456	-	25	152	2	14 983
Krisesenteret i Rana	..	135	31	15	-	1 242	571	-	18	41	5	35 013
Krisesenteret i Lofoten	486	187	4	-	-	124	-	-	4	4	4	22 455
Vesterålen krisesenter	63	34	18	12	-	239	34	-	3	3	5	30 398
Krisesenteret i Harstad	123	71	27	13	-	268	114	-	8	10	6	32 776
Krisesenteret i Midt-Troms	147	64	13	10	-	193	144	-	1	2	9	31 907
Krisesenteret i Tromsø	321	214	27	26	1	372	421	..	22	32	7	82 786
Vest-Finnmark krisesenter	645	399	34	24	-	687	405	-	54	98	7	35 272
Samisk krise- og incestsenter	124	..	..	2	-	32	7	-	25	..	3	7 111
Nora-senteret, Krise- og Incestsenter	291	50	15	11	1	587	748	25	22	22	5	21 478
SUM	49 391	12 528	2 287	1 753	13	52 004	40 077	210	2 454	7 550	388	4 451 002

¹ Vest-Finnmark krisesenter består av to avdelinger (Alta og Hammerfest), men statistikken er felles for de to virksomhetene.

² Krisetelefonhenvendelser gjelder telefonhenvendelser fra brukere eller på vegne av brukere som trenger bistand fra sentrene. Noen krisesentre registrerer ikke begge typer henvendelser.

³ Ett krisesenter registrerte kun dagsbesøk og ikke dagbrukere, og to krisesentre registrerte ingen av disse opplysningene.

⁴ Tre kommuner bidrar med finansiering til to krisesentre. Samlesummen av kommuner som støtter sentrene økonomisk er derfor 385, ikke 388 som tabellen viser. En finsk kommune inngår i summen av kommunene.

⁵ Innbyggertallet for de tre kommunene som finansierer to krisesentre er inkludert til steder. Innbyggertallet for den finske kommunen er ikke inkludert.

Kommuner som støttet krisesentrene økonomisk i 2005

Krisesenter	Vertskommune	Kommuner som støtter krisesentrene økonomisk i 2005	Antall
ØSTFOLD			
Eva krisesenter	Halden		1
Krise- og incestsenter i Fredrikstad	Fredrikstad	Hvaler	2
Krisesenteret i Moss	Moss	Rygge, Våler, Råde	4
Sarpsborg krisesenter	Sarpsborg		1
Indre Østfold krisesenter	Askim	Eidsberg, Hobøl, Rakkestad, Marker, Skiptvet, Trøgstad, Spydeberg, Rømskog	9
AKERSHUS			
Krisesenter i Asker og Bærum	Bærum	Asker	2
Krisesenteret i Follo	Ås	Ski, Oppegård, Vestby, Frogn, Nesodden, Enebakk ¹	7
Romerike krisesenter	Skedsmo	Aurskog-Høland, Gjerdrum, Nes, Sørum, Enebakk ¹ , Hurdal, Nittedal, Ullensaker, Eidsvoll, Lørenskog, Rælingen, Fet, Nannestad	14
OSLO			
Oslo krisesenter	Oslo		1
HEDMARK			
Glåmdal krisesenter	Kongsvinger	Sør-Odal, Nord-Odal, Åsnes, Grue, Eidskog	6
Hamar krisesenter	Hamar	Elverum, Engerdal, Løten, Ringsaker, Stange, Trysil, Våler, Åmot	9
Krisesenteret for Nord-Østerdal	Tynset	Os, Tolga, Alvdal, Rendalen, Stor-Elvdal, Folldal	7
OPPLAND			
Gudbrandsdal krisesenter	Lillehammer	Nord-Fron, Lom, Gausdal, Ringebu, Skjåk, Øyer, Sel, Lesja, Sør-Fron, Vågå, Dovre	12
Gjøvik krisesenter	Gjøvik	Nordre Land, Søndre Land, Østre Slidre, Vestre Slidre, Østre Toten, Vestre Toten, Gran ¹ , Etnedal, Vang, Nord-Aurdal	11
BUSKERUD			
Betzy krisesenter	Drammen	Øvre Eiker ¹ , Nedre Eiker, Sande, Svelvik, Røyken, Lier, Hurum	8
Kongsberg krisesenter	Kongsberg	Øvre Eiker ¹ , Notodden, Rollag, Flesberg, Nore og Uvdal	6
Hønefoss krisesenter	Ringerike	Hole, Modum, Jevnaker, Lunner, Gran ¹ , Sør-Aurdal	7
Hallingdal krisesenter	Gol	Flå, Nes, Hemsedal, Ål, Hol	6
VESTFOLD			
Vestfold krisesenter	Tønsberg	Horten, Sandefjord, Larvik, Hof, Re, Andebu, Stokke, Nøtterøy, Lardal, Tjøme	11
TELEMARK			
Krisesenteret i Telemark	Skien	Porsgrunn, Drangedal, Tinn, Tokke, Siljan, Nome, Seljord, Vinje, Bamble, Bø, Kvile-seid, Kragerø, Sauherad, Fyresdal	15
AUST-AGDER			
Krisesenteret i Aust-Agder	Arendal	Grimstad, Froland, Vegårshei, Valle, Lillesand, Åmli, Risør, Bykle, Birkenes, Tvede-strand, Gjerstad, Bygland	13
VEST-AGDER			
Krisesenteret i Vest-Agder	Kristiansand	Audnedal, Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal, Lindesnes, Lyngdal, Man-dal, Marnadal, Sirdal, Sogndalen, Søgne, Vennesla, Åseral	15
ROGALAND			
Stavanger krisesenter	Stavanger	Sandnes, Sola, Randaberg, Hjelmeland	5
Haugesund krisesenter	Haugesund	Karmøy, Ølen, Utsira, Etne, Tysvær, Vindafjord, Sveio, Bokn	9
Sauda og omland krisesenter	Sauda		1
HORDALAND			
Bergen krisesenter	Bergen	Askøy, Austevoll, Austrheim, Fedje, Fusa, Kvam, Lindås, Masfjorden, Meland, Modalen, Os, Osterøy, Radøy, Samnanger, Sund, Vaksdal, Øygarden	18
Krisesenteret i Sunnhordaland	Stord	Bømlo, Fitjar, Kvinnherad, Tysnes	5
Krisesenteret i Odda og omland	Odda	Ullensvang, Eidfjord	3
Voss krisesenter	Voss	Granvin, Ulvik, Aurland	4
SOGN OG FJORDANE			
Krisesenteret i Sogn og Fjordane	Flora	Askvoll, Balestrand, Bremanger, Eid, Fjaler, Førde, Gaular, Gloppen, Gulen, Hornin-dal, Hyllestad, Høyanger, Jølster, Leikanger, Luster, Lærdal, Naustdal, Selje, Sogndal, Solund, Stryn, Vik, Vågsøy, Årdal	25
MØRE OG ROMSDAL			
Krisesenteret i Molde og omegn	Molde	Fræna, Nesset, Rauma, Vestnes, Sandøy, Midsund, Aukra, Eide, Gjemnes, Sunndal	11
Nordmøre krisesenter	Kristiansund	Averøy, Aure, Tustna, Smøla, Halså, Surnadal, Tingvoll, Frei	9
Sunnmøre krisesenter	Ålesund	Giske, Sykkylven, Ørskog, Herøy, Haram, Stordal, Ørsta, Sande, Sula, Stranda, Volda, Vanylven, Skodje, Norddal, Ulstein	16

Krisesenter	Vertskommune	Kommuner som støtter krisesentrene økonomisk i 2005	Antall
SØR-TRØNDELAG			
Krisesenteret i Trondheim	Trondheim		1
Krisesenteret for Orkdal og omegn	Orkdal	Agdenes, Frøya, Hemne, Hitra, Meldal, Rindal, Skaun, Snillfjord, Rennebu, Klæbu, Ørlandet	12
NORD-TRØNDELAG			
Krisesenteret i Nord-Trøndelag	Verdal	Levanger, Steinkjer, Namsos, Namdalseid, Verran, Røyrvik, Flatanger, Fosnes, Frosta, Grong, Høylandet, Inderøy, Leka, Leksvik, Lierne, Meråker, Mosvik, Namsskogan, Nærøy, Overhalla, Snåsa, Stjørdal, Vikna	24
NORDLAND			
Krisesenteret i Bodø	Bodø	Beiarn, Fauske, Gileskål, Hamarøy, Røst, Saltdal, Meløy, Steigen, Sørfold, Værøy	11
Narvik og omegn krisesenter	Narvik	Ballangen, Evenes	3
Sør-Helgeland krisesenter	Brønnøy	Sømna, Vega, Bindal, Vevelstad	5
Krisesenteret for Ytre-Helgeland	Alstahaug	Leirfjord, Herøy, Dønna, Lurøy, Træna	6
Mosjøen krisesenter	Vefsn	Grane	2
krisesenteret i Rana	Rana	Hemnes, Nesna, Rødøy, Lurøy	5
Krisesenteret i Lofoten	Vestvågøy	Vågan, Flakstad, Moskenes	4
Vesterålen krisesenter	Sortland	Bø, Andøy, Hadsel, Øksnes	5
TROMS			
Krisesenteret i Harstad	Harstad	Bjarkøy, Tjeldsund, lbestad, Kvæfjord, Skånland	6
Krisesenteret i Midt-Troms	Lensvik	Sørreisa, Bardu, Målselv, Salangen, Dyrøy, Torsken, Tranøy, Berg	9
Krisesenteret i Tromsø	Tromsø	Nordreisa, Balsfjord, Karlsøy, Storfjord, Lyngen, Kvæningen	7
FINNMARK			
Vest-Finnmark krisesenter	Hammerfest	Kvalsund, Hasvik, Loppa, Alta, Nordkapp, Måsøy	7
Samisk krise- og incestsenter	Karasjok	Porsanger, Utsjok ²	3
Nora-senteret, Krise- og Incestsenter	Sør-Varanger	Vardø, Vadsø, Båtsfjord, Lebesby	5
SUM			388

¹ Enebakk, Gran og Øvre Eiker støtte to ulike krisesentre økonomisk i 2005.

² Utsjok er en finsk kommune.

Beboerskjema 2005

	Prosjekt	907781
	Skjemanummer	

1 Fyll ut krisesenterets navn:

Krisesenter _____

For MMI

2 Fyll ut dato

DD.MM.ÅR

Ankomstdato: .....

Utflyttingsdato: .....

3 Beboer kommer fra:

Vertskommunen 1

Annen kommune 2

4 Er dette første opphold i 2005?

Ja 1

Nei 2

5 Antall overnattingsdøgn:

Kvinnen: .....

Barna (antall barn x antall netter): .....

Mannen: .....

Totalt: .....

6 Dersom tidligere kontakt med krisesenter

SETT ETT ELLER FLERE KRYSS

Dette senteret:

Hatt telefonkontakt 1,

Vært på dagsbesøk 2,

Vært beboer i 2005 3,

Vært beboer før 2005 4,

Annet senter:

Hatt telefonkontakt 5,

Vært på dagsbesøk 6,

Vært beboer ..... 7.

Opplysninger om brukeren:

7 Kjønn:

Kvinne 1

Mann 2

8 Alder:

Under 18: 1

18 - 29 år: 2

30 - 39 år 3

40 - 49 år 4

50 - 59 år 5

60 el. eldre 6

9 Siviltstand ved ankomst:

Enslig 1

Samboende 2

Gift 3

Separert 4

Skilt 5

Flyttet fra samboer 6

Enke/enkemann 7

Annet 8

10 Antall barn med på senteret:

SKRIV INN

Noter antall barn .....

11 Alder på barn med på senteret:

(SETT ANTALL I HVER RUBRIKK)

0 - 5 år .....

6 - 12 år .....

13 - 17 år .....

18 år eller eldre .....

12 Antall hjemmeboende barn under 20 år som ikke er med på senteret:

SKRIV INN

Noter antall:

13 Alder på hjemmeboende barn som ikke er med:
(SETT ANTALL I HVER RUBRIKK)

0 - 5 år

6 - 12 år

13 - 17 år

18 år eller eldre

14 Bruker er gravid:

Ja 1

Nei 2

15 Brukers opprinnelse:

Norsk(⇒ 18) 1

Annen opprinnelse 2

16 Hvis utenlandsk opprinnelse, språkforståelse ved ankomst:

Snakker ikke norsk 1

Snakker litt norsk 2

Snakker godt norsk 3

Som innfødt 4

17 Behov for tolk:

Ja, brukte tolk 1

Ja, men brukte ikke tolk 2

Nei 3

18 Tilknytning til arbeidslivet
(SETT ETT ELLER FLERE KRYSS)

Hjemmearbeidende 1,

Utearbeidende full tid 2,

Utearbeidende deltid 3,

Stønad/trygd/pensjon 4,

Stønad/trygd/pensjon 5,

Arbeidssøker 6,

Under utdanning 7,

Deltar på kurs 8.

19 Relasjon til overgriper:

Ektefelle/samboer 1

Tidl. ektefelle/sambo 2

Kjæreste (særbo) 3

Foreldre 4

Sønn/datter/annet fam.medlem 5

Annen kjent person 6

Annen person/ukjent 7

Flere overgripere 8

Opplysninger om overgriper:

20 Overgriperens kjønn:

Mann 1

Kvinne 2

21 Overgriperens alder:

1 Under 18 år 1

2 18 - 29 år 2

3 30 - 39 år 3

4 40 - 49 år 4

5 50 - 59 år 5

6 60 el. eldre 6

22 Overgriperens opprinnelse:

Norsk 1

Annen opprinnelse 2

23 Overgriperens tilstand ved mishandling/overgrep:

Under ruspåvirkning 1

Både påvirket og edru 2

Alltid edru 3

Vet ikke 4

Henvendelse og situasjon:

24 Brukeren ble henvist til krisesenteret fra:

Eget initiativ 01

Lege/legevakt 02

Helsesøster 03

Sosialkontor 04

Barnevern 05

Politiet 06

Advokat 07

Familiekontor 08

Flyktninginstans 09

Skole 10

Interesseforening 11

Annet krisesenter 12

Familie/venn/bekjent 13

Andre 14

25 Årsaken til henvendelsen
(SETT ETT ELLER FLERE KRYSS)

Fysisk vold 01,

Psykisk vold 02,

Trusler 03,

Barnemishandling 04,

Tvangsgifte 05,

Voldtekt 06,

Incest mot 07,

Incest mot brukers barn 08,

Annen seksuell vold 09,

Annet 10.

26	Brukerens vurdering av skader av mishandlingen:	
	Fysiske skader	☐ 1
	Psykiske skader	☐ 2
	Både fysiske og psykiske skader	☐ 3
	Ingen skader	☐ 4
	Vet ikke	☐ 5
27	Overgrepens varighet:	
	Engangstilfelle	☐ 1
	Pågått siste året	☐ 2
	Pågått 1 til 4 år	☐ 3
	Pågått 5 år eller lengre	☐ 4
28	Forholdet er anmeldt:	
	Ja, av bruker (⇒ 30)	☐ 1
	Ja, ved off. påtale (⇒ 30)	☐ 2
	Ja, av annen instans (⇒ 30)	☐ 3
	Nei	☐ 4
29	HVIS NEI PÅ SPM 28.	
	Ønsker brukeren å anmelde forholdet?	
	Nei, ønsker ikke	☐ 1
	Ønsker, men tør ikke	☐ 2
	Kommer til å anmelde	☐ 3
	Usikker	☐ 4
30	Bruker har voldsalarm	
	Nei	☐ 1
	Nei, men søker	☐ 2
	Ja	☐ 3

Bistand:

31	Brukeren henvist/formidlet til	
	SETT ETT ELLER FLERE KRYSS	
	Politiet	☐ 01,
	Lege/legevakt	☐ 02,
	Sosialkontor	☐ 03,
	Barnevern	☐ 04,
	Boligkontor	☐ 05,
	Trygdekontor	☐ 06,
	Advokat	☐ 07,
	Familiekontor	☐ 08,
	Psykolog o.l.	☐ 09,
	PPT/BUP	☐ 10,
	Annet krisesenter	☐ 11,
	Annet	For MMI
	.....	☐
	Ingen henvisning	☐ 99.
32	Bistand fra krisesenteret	
	SETT ETT ELLER FLERE KRYSS	
	Blitt fulgt til hjelpeapp.	☐ 01,
	Hjelp til å finne bolig	☐ 02,
	Hjelp til flytting	☐ 03,
	Støtte/praktisk hjelp	☐ 04,
	Bistand i forbindelse med barns kontakt med far	☐ 05,
	Deltakelse i gruppe/nettverk	☐ 06,
	Barnepass	☐ 07,
	Motatt andre tilbud til barn v. senteret	☐ 08,
	Motatt annen bistand, spesifiser:	For MMI
	.....	☐

Etter oppholdet:

33	Etter oppholdet drar brukeren til:	
	Hjem til egen bolig (uten overgriper)	☐ 1
	Ny/annen bolig	☐ 2
	Tilbake til overgriper	☐ 3
	Slektninger/venner	☐ 4
	Annet krisesenter	☐ 5
	Institusjon	☐ 6
	Annet sted:	☐ 7
	Vet ikke	☐ 8

Vedlegg D

Dagbesøkskjema 2005

Prosjekt	907782
Skjemanummer	

1 Fyll ut krisesenterets navn:

Krisesenter _____

For MMI

2 Dato for henvendelse:

DD.MM.ÅR

Henvendelsesdato: .....

1

3 Bruker kommer fra:

Vertskommunen 1

Annen kommune 2

4 Dagsbesøk

Første besøk dette kalenderåret 1

Flere dagsbesøk i år 2

Kommer til senteret for jevnlig samtaler 3

5 Dersom tidligere kontakt med krisesenter

SETT ETT ELLER FLERE KRYSS

Dette senteret:

Hatt telefonkontakt 1,

Vært på dagsbesøk før 2005 2,

Bodd på senteret i 2005 3,

Bodd på senteret tidligere 4,

Annet senter:

Hatt telefonkontakt 5,

Vært på dagsbesøk 6,

Vært beboer ..... 7.

8 Sivilstand:

Enslig 1

Samboende 2

Gift 3

Separert 4

Skilt 5

Flyttet fra samboer 6

Enke/enkemann 7

Annet 8

9 Har hjemmeboende barn:

Ja 1

Nei (⇒ 11) 2

10 HVIS JA, PÅ SPM 9.

Hvor mange hjemmeboende barn:

Antall under 18 år: 1

Antall 18 år eller eldre   2

11 Bruker er gravid:

Ja 1

Nei 2

12 Brukerens opprinnelse:

Norsk (⇒ 15) 1

Annen opprinnelse 2

13 Språkforståelse dersom utenlandsk opprinnelse:

Snakker ikke norsk 1

Snakker litt norsk 2

Snakker godt norsk 3

Som innfødt 4

14 Dersom fremmedspråklig, behov for tolk:

Ja, brukte tolk 1

Ja, men brukte ikke tolk 2

Nei 3

Opplysninger om brukeren:

6 Kjønn:

Kvinne 1

Mann 2

7 Alder:

Under 18: 1

18 - 29 år: 2

30 - 39 år 3

40 - 49 år 4

50 - 59 år 5

60 el. eldre 6

15 Relasjon til overgriper:

Ektefelle/samboer 1
 Tidl. ektefelle/sambo 2
 Kjæreste (særbo) 3
 Foreldre 4
 Sønn/datter/annet familiemedlem 5
 Annen kjent person 6
 Annen person/ukjent 7
 Flere overgripere 8

Henvendelse:

16 Brukeren ble henvist til krisesenteret fra:

Eget initiativ 01
 Familie/venn/bekjent 02
 Lege/legevakt 03
 Helsesøster 04
 Sosialkontor 05
 Barnevern 06
 Politiet 07
 Advokat 08
 Familiekontor 09
 Flyktninginstans 10
 Interesseforening 11
 Annen krisesenter 12
 Andre 13

17 Årsaken til henvendelsen

ETT ELLER FLERE KRYSS

Fysisk vold 01,
 Psykisk vold 02,
 Trusler 03,
 Barnemishandling 04,
 Incest mot bruker 05,
 Incest mot brukers barn 06,
 Voldtekt 07,
 Annen seksuell vold 08,
 Tvangsgifte 09,

Annet, spesifiser: _____ For MMI

Bistand:

18 Brukeren henvist/formidlet etter besøket til

ETT ELLER FLERE KRYSS

Politiet 01,
 Lege/legevakt 02,
 Sosialkontor 03,
 Barnevern 04,
 Boligkontor 05,
 Trygdekontor 06,
 Advokat 07,
 Familiekontor 08,
 Psykolog og lignende 09,
 PPT/BUP 10,
 Annen krisesenter 11,
 Annen: 12,

Annet _____ For MMI

Ingen henvisning ..... 99.

19 Brukeren har fått følgende bistand fra krisesenteret

ETT ELLER FLERE KRYSS

Samtale 01,
 Blitt fulgt til hjelpeapparatet 02,
 Hjelp til å finne bolig 03,
 Hjelp til flytting 04,
 Støtte/praktisk hjelp 05,
 Bistand i forbindelse med barns kontakt med far 06,
 Deltakelse i gruppe/nettverk 07,
 Flyttet inn på krisesenteret 08,
 Barnepass 09,
 Andre tilbud til barn ved senteret: 10,
 Annen bistand, spesifiser: 11,

Motatt andre tilbud til barn ved senteret: _____ For MMI

Motatt annen bistand, spesifiser: _____ For MMI

Vedlegg E

Krisesentrene i utvalget

Krisesenter	Beboerstatistikk	Dagbesøkstatistikk	Samlestatistikk
Eva krisesenter	1	1	1
Krise- og incestsenter i Fredrikstad	1	1	1
Krisesenteret i Moss	1	1	1
Sarpsborg krisesenter	1	1	1
Indre Østfold krisesenter	1	1	1
Krisesenter i Asker og Bærum	1	1	1
Krisesenteret i Follo	1	1	1
Romerike krisesenter	1	1	1
Oslo krisesenter	1	1	1
Glåmdal krisesenter	1	0	1
Hamar krisesenter	1	1	1
Krisesenteret for Nord-Østerdal	1	1	1
Gudbrandsdal krisesenter	1	1	1
Gjøvik krisesenter	1	1	1
Betzy krisesenter	1	1	1
Kongsberg krisesenter	1	1	1
Hønefoss krisesenter	1	1	1
Hallingdal krisesenter	1	1	1
Vestfold krisesenter	1	1	1
Krisesenteret i Telemark	1	1	1
Krisesenteret i Aust-Agder	1	1	1
Krisesenteret i Vest-Agder	1	1	1
Stavanger krisesenter	1	1	1
Haugesund krisesenter	1	1	1
Sauda og omland krisesenter	0	0	1
Bergen krisesenter	1	0	1
Krisesenteret i Sunnhordaland	1	1	1
Krisesenteret i Odda og omland	1	1	1
Voss krisesenter	1	1	1
Krisesenteret i Sogn og Fjordane	1	1	1
Krisesenteret i Molde og omegn	1	1	1
Nordmøre krisesenter	1	1	1
Sunnmøre krisesenter	1	1	1
Krisesenteret i Trondheim	1	1	1
Krisesenteret for Orkdal og omegn	1	1	1
Krisesenteret i Nord-Trøndelag	1	1	1
Krisesenteret i Bodø	1	1	1
Narvik og omegn krisesenter	1	1	1
Sør-Helgeland krisesenter	1	1	1
Krisesenteret for Ytre-Helgeland	1	1	1
Mosjøen krisesenter	1	1	1
krisesenteret i Rana	1	1	1
Krisesenteret i Lofoten	1	1	1
Vesterålen krisesenter	1	1	1
Krisesenteret i Harstad	1	1	1
Krisesenteret i Midt-Troms	1	1	1
Krisesenteret i Tromsø	1	1	1
Vest-Finnmark krisesenter	1	1	1
Samisk krise- og incestsenter	0	0	1
Nora-senteret, Krise- og Incestsenter	1	1	1
Antall krisesenter som har levert statistikk	48	46	50

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2005/41 A.C. Bøeng: Energibruk i husholdninger 1930 - 2004 og forbruk etter husholdningstype. 2005. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6911-3
- 2006/1 I. Johansen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/2 T.H. Cristensen, E. Eide og A. Thomassen: Konsumprisindeks for Svalbard 2005. 2006. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6914-8
- 2006/3 M.I. Kirkeberg, J. Epland og A. Andersen: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2005. 2006. 103s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6922-9
- 2006/4 C. Berge, H. Næsheim og B. Østvedt: Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge. 2006. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6934-5
- 2006/5 J.I. Hamre og M. Bråthen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak påbegynt 4. kvartal 2003. Dokumentasjon og analyse av effekter november 2004. 2006. 61s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6926-1
- 2006/6 P.R. Johansen og J-A. Jørgensen: Virkningsberegninger på KVARTS. 2006. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6937-7
- 2006/7 F. Foyn og K.A. Kjesbu: Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen. Delrapport i evalueringen av SkatteFUNN-ordningen. 2006. 62s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6938-5
- 2006/8 A. Langørgen, T.A. Galloway og R. Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. 2006. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6953-9
- 2006/9 Y. Lohne og H. Nome Næsheim: Eldre i arbeidslivet. 22s. 2006. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6955-5
- 2006/10 A. Langørgen og R. Aaberge: Inntektselastisiteter for kommunale tjenester. 2006. 19s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6960-1
- 2006/11 G. Berge og J.K. Undelstvedt: Kommunal avløpssektor: Gebyrer 2005 - Utslipp, rensing og slamdisponering 2004. 2006. 66s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6964-4
- 2006/12 T. Hægeland, K.A. Kjesbu og J. Møen: Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats? Foreløpig rapport om innsatsaddisjonalitet. 2006. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6967-9
- 2006/13 G. Dahl, A. Walstad Elnes, T. Jørgensen og C. Trewin: Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. 2006. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6971-7
- 2006/14 N.K. Buskoven: Undersøkelse om bibliotekbruk. 2006. 71s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6974-1
- 2006/15 A. Barstad, E. Havnen, T. Skarøhamar og K. Sørli: Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst. 2006. 260s. ISBN 82-537-6977-6
- 2006/16 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen og O. Raaum: Resultatforskjeller mellom videregående skoler. En analyse basert på karakterdata fra skoleåret 2003-2004. 2006. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-69779-2
- 2006/17 Å.Cappelen, E. Fjærli, F. Foyn, T. Hægeland, K.A. Kjesbu, J. Møen og A. Raknerud: SkatteFUNN-evalueringen - Årsrapport 2005. 2006. 46s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6990-3
- 2006/18 J. Ramm: Inntektsforholdene til grupper med nedsatt funksjonsevne - inntektsregnskap for personer. 2006. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6994-6
- 2006/19 L. Allertsen og T. Kalve: Innvandrerbarn i barnevernet 2004. 2006. 50s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6996-2
- 2006/20 T.A. Galloway og M. Mogstad: Årlig og kronisk fattigdom i Norge. En empirisk analyse av perioden 1993-2001. 2006. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7002-2
- 2006/23 V. Aalandslid: Valgdeltakelsen blant norske statsborgere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ved Stortingsvalget 2005. 2006. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7022-7